

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra společenských věd

Morální hodnoty u Policie V ČR a USA

Diplomová práce

Moral values of the Police in the Czech Republic and the USA

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

doc. PhDr. David KRÁMSKÝ, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. Adéla VITÁČKOVÁ

PRAHA
2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Kladně, dne 15.3. 2024

Bc. Adéla VITÁČKOVÁ

ANOTACE

Práce se zabývá tématem morálních hodnot u policie se zaměřením na Českou republiku a USA. Pro pochopení problematiky etiky a morálky bylo nezbytné vymezit jednotlivé pojmy, které s daným tématem souvisí. Následně se práce zabývá samotnou policií a jejími jednotlivými aspekty, které jsou nedílnou součástí profesní etiky. V další části se práce zaměřuje již na stěžejní oblasti, kterými jsou Policie České republiky a policie v USA. Práce se v rámci těchto kapitol věnuje základnímu vymezení jednotlivých institucí a následně konkrétním hodnotám, které vycházejí z jejich etických kodexů a dalších dokumentů. Závěr práce se poté věnuje srovnání těchto dvou systémů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Policie, etický kodex, etika, profesní etika, morální hodnoty, profesionalita, lidská práva, mravní normy, odpovědnost.

ANNOTATION

The thesis deals with the topic of moral values in the police with a focus on the Czech Republic and the USA. In order to understand the issue of ethics and morality, it was necessary to define the individual terms that are related to the given topic. Subsequently, the work deals with the police itself and its individual aspects, which are an integral part of professional ethics. In the next part, the work already focuses on key areas, which are the Police of the Czech Republic and the police in the USA. Within these chapters, the work is devoted to the basic definition of individual institutions and subsequently to specific values that are based on their ethical codes and other documents. The conclusion of the work is then devoted to the comparison of these two systems.

KEYWORDS

Police, code of ethics, ethics, professional ethics, moral values, professionalism, human rights, moral standards, responsibility.

Obsah

ÚVOD.....	6
1. ZÁKLADNÍ POJMY	7
1.1. ETIKA A MORÁLKA	7
1.1.1. <i>Profesní etika</i>	8
1.2. MORÁLNÍ HODNOTY	9
1.2.1. <i>Hodnota jako reflexe významnosti</i>	9
1.2.2. <i>Hodnota jako poukaz bytí</i>	10
1.3. MRAVNÍ NORMY	10
1.3.1. <i>Odlišení mravních a právních norem</i>	10
1.4. MRAVNÍ POVINNOSTI	11
1.5. ETICKÝ KODEX	11
1.5.1. <i>Legitimita etického kodexu</i>	12
1.6. SVOBODA	13
1.7. ODPOVĚDNOST.....	14
1.8. SVĚDOMÍ.....	15
1.9. PROFESIONALISMUS	16
1.9.1. <i>Profese</i>	17
1.9.2. <i>Veřejný závazek</i>	17
1.10. ETICKÉ ROZHODOVÁNÍ	18
1.10.1. <i>Model etického rozhodování</i>	18
2. POLICIE A JEJÍ ASPEKTY.....	19
2.1. POLICIE JAKO SOCIÁLNÍ INSTITUCE	19
2.2. SPECIFIKA POLICEJNÍ SUBKULTURY	21
2.2.1. <i>Negativní dopady subkulturních mechanismů</i>	23
2.3. AUTORITA POLICIE	24
2.4. SPECIFIKUM POLICEJNÍ PRÁCE	25
2.4.1. <i>Výzvy policejní práce</i>	26
2.4.2. PROFESIONALITA POLICEJNÍ PRÁCE.....	28
2.4.3. <i>Morální hodnoty, kterými by měl policista zastávat</i>	31
2.4.4. <i>Přiměřenost služebních zákroků a neetické chování</i>	33
2.5. POLICIE A LIDSKÁ PRÁVA.....	38
3. POLICIE ČR.....	41
3.1. ETICKÝ KODEX POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY A JEHO VÝZNAM	42
3.2. MORÁLNÍ HODNOTY U POLICIE V ČR.....	45
3.2.2. <i>Nestrannost</i>	46
3.2.3. <i>Odpovědnost</i>	47
3.2.4. <i>Ohleduplnost</i>	47
3.2.5. <i>Bezúhonnost</i>	48
3.3. MRAVNÍ NORMY U POLICIE ČR	49
3.3.1. <i>Morální integrita</i>	49
3.3.2. <i>Vztahy mezi policisty navzájem</i>	49
4. POLICIE V USA	51
4.1. STRUKTURA A ČINNOST AMERICKÉHO POLICEJNÍHO SYSTÉMU	51
4.2. HISTORICKÝ EXKURZ POLICIE V USA	52
4.3. POLICEJNÍ ETICKÝ KODEX	54
4.4. KODEX CHOVÁNÍ POLICIE	55
4.5. MORÁLNÍ HODNOTY U POLICIE V USA.....	57
4.6. KORUPCE U POLICIE V USA.....	59

4.7. SROVNÁNÍ „ČR vs. USA“	60
5. PRAKTICKÁ ČÁST	63
5.1. DRUH VÝZKUMU	63
5.2. CÍL VÝZKUMU	63
5.3. HYPOTÉZY	63
5.4. VÝZKUMNÝ VZOREK	63
5.5. FAKTOGRAFICKÉ ÚDAJE RESPONDENTŮ	63
5.6. ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT A VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ	65
ZÁVĚR	75
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	76
SEZNAM PŘÍLOH	78
PŘÍLOHY PRÁCE	79

Úvod

V policejní praxi se policisté musí každodenně setkávat se složitými situacemi, které jsou náročné na řešení, a to jak po fyzické, tak zejména po psychické stránce. Policejní výkon je podroben etice a etickému rozhodování téměř pořád. Policie musí jednat pouze na základě zákonných pravomocí, ovšem zároveň je nezbytné, aby byli kompetentní k výkonu své práce i po morální stránce. Morální hodnoty a etické zásady, kterými by policista měl disponovat jsou obvykle formulovány v jednotlivých kodex. K dodržování těchto kodexů se zavazuje každý policista složením slibu vůči policejní instituci.

Otázka morálních dilemat v současném světě rezonuje všude kolem nás. Setkáváme se s nimi v médiích, které velmi často podrobně zkoumají výkon policejní práce a bez ostychu ihned upozorní na jakékoli nedostatky a negativní dopady na společnost, ačkoliv třeba získané informace ani nejsou relevantní. To se poté promítá i do společenské nálady, která mezi veřejností panuje. Díky tomu občané často policistům a jejich práci nedůvěřují, mají pocit, že policejní zásahy jsou neoprávněné a nepřiměřené. Těmito názory se snižují i morální hodnoty, které policisté sice dodržují, ovšem veřejnost má naprosto odlišný názor, který je do jisté míry podnícen informacemi, které slýchají v televizi nebo si je přečtou na internetu. Je proto velmi důležité udržovat úzký vztah s veřejností prostřednictvím spolupráce a budováním důvěry v policejní instituci. Dodržováním morálních hodnot se ze strany policie nejen udržuje důvěryhodnost, ale i profesionální přístup a chování, které jsou důležitými pilíři v této problematice.

V této práci se zaměříme na morální hodnoty u policie v České republice a ve Spojených státech amerických. Vymezíme si, které hodnoty jsou v rámci každé země policií zastávány a na jakých základech jsou postaveny. Dále se podíváme na vybrané problémy, které se týkají policejní morálky a etiky. V poslední části se práce bude věnovat praktickému výzkumu v podobě dotazníkového šetření. Tyto výstupy následně porovnáme se zjištěnými informacemi v rámci teoretické části a vyvodíme závěry týkající se dané problematiky.

1. Základní pojmy

V této úvodní kapitole jsou vysvětleny pojmy, které jsou stěžejní pro pochopení problematiky morálních hodnot a zásad. Existuje řada publikací a v každé z nich si daný autor vykládá daný pojem po svém, proto se pokusím přiblížit pouze malou část tohoto širokého okruhu.

1.1. Etika a morálka

Pojem etika pochází z řeckého slova „Éthos“, což v přeneseném významu značí mrav, zvyk, obyčej, nebo charakter. Dnešní pojetí etiky je spíše vědecké, kdy etika představuje vědu o tom, jak člověk pobývá na tomto světě v morálním smyslu slova. Dále se také zabývá hodnotami, kterými se řídí lidský úsudek a kritérii, které doprovázejí naše životní volby.¹⁾

Tuto definici můžeme dále rozšířit. Jak jsme si již řekli jedná se o disciplínu, jejíž podstatou je morální chování. Kromě chování se etika zabývá studiem mravního citění, mravních povinností a mravních hodnot a norem. Do předmětu etiky spadá studium morálních jevů, v nejširším smyslu, zkoumá obsahy mravnostních hodnot a jejich zdůvodňování. Dále se věnuje studiu určitého stavu mravnosti, jak v individuální, tak i ve společenské rovině, což určuje určité měřítko dodržování pravidel, které přijali.²⁾

V souvislosti s etikou zde máme pojem morálka, kdy etika je teorií morálky a mravnosti³⁾, přičemž morálka zakládá rámec výzkumu etiky.⁴⁾ Pojem morálka pochází z latinského „mos“, jehož význam bychom mohli přeložit jako „vůle“. Z historického hlediska ji můžeme chápat jako určitý soubor hodnot, principů, norem a ideálů, který vymezuje, co je správné pro určitou sociální skupinu. V současné době morálka vytváří souhrn pravidel, co se v dané společnosti, vrstvě nebo skupině dělá či nedělá.⁵⁾

¹⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 12.

²⁾ HERZOGOŤ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 103.

³⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 13.

⁴⁾ HERZOGOŤ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 103.

⁵⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 11.

Pro posouzení naší morálky se používá mravní hodnocení, kterým se na základě převažujících kladných či záporných hodnot rozlišuje morálka vysoká, morálka nízká a morálka amorálnosti. Kladnými hodnotami může např. být požadavek spravedlnosti, uměřenosti, skromnosti, statečnosti, oproti tomu negativními hodnotami mohou být zlo, nemírnost, povýšenectví, záludnost, pokrytectví a zbabělost.⁶⁾

1.1.1. Profesní etika

Profesní etika představuje jednu z rovin etiky, jak jí lze chápat. Jedná se o teoreticky formulovanou soustavu vybraných hodnot, norem, principů a povinností, jejichž posláním je přispívat k formování typu chování, rozhodování a jednání, žádoucího pro určitou skupinu lidí – profesní etiku.⁷⁾ V našem případě se budeme konkrétně zabývat policejní profesní etikou.

O profesní etice můžeme hovořit u takových povolání, které se vyznačují určitými znaky, které v součinu pokládají její rámec. Nyní si představíme základní znaky profesí, které se vyznačují tím, co nazveme „profesní etikou“:⁸⁾

- 1) Adresátem těchto profesí je člověk, zejména jeho duchovní schránka, a proto mravní vztahy, regulované etickým kodexem, jsou vždy vztahy mezi lidmi.
- 2) Dalším primárním znakem je nadřazenost zájmům soukromým a výkon služby je ve veřejném zájmu. Díky tomu je účinné formulovat kromě kodexu pracovních povinností i kodex povinností mravních.
- 3) Posledním znakem je autonomie práce a rozhodování, absence bezprostřední kontroly ze strany nadřízené instance, a proto osobní, personální odpovědnost za přijaté rozhodnutí.

Z hlediska obsahu by profesní etika měla zahrnovat explikaci hodnotového systému, které je pro daný výkon profese žádoucí, explikaci charakteru povinností (mravní normy a mechanismy, které regulují uskutečňování těchto hodnot)

⁶⁾ HERZOGO VÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 103.

⁷⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 13.

⁸⁾ HERZOGO VÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 104-105.

a hledání optimálních forem interiorizace norem a principů. Kromě logického vysvětlení norem by měla obsahovat i určitý „výcvik“ v jejich aplikaci.⁹⁾

1.2. Morální hodnoty

Obecně hodnota představuje označení, které přisuzujeme pro nás žádoucím věcem, lidem, situacím, vlastnostem a rozhodnutím. Představují to, na co si lidé nenechávají zpravidla tak lehce sáhnout, kvůli čemu nasměrovávají svoji energii a za co jsou občas ochotni i umírat, má-li to pro ně nenahraditelnou cenu.¹⁰⁾

To, čím od sebe odlišujeme jednotlivé hodnoty z různých hledisek nazýváme hodnotovou orientací. Hodnoty mohou být rozmanité – ekonomické, estetické, historické, politické a morální. Z hlediska morálních hodnot se jedná o skutečnost, že svět vůči nám nevystupuje jako anonymní říše, ale je zde celá řada významů, poukazů a souvislostí, které jsou světem. Pomocí hodnotové orientace si člověk buduje uspořádanou soustavu hodnot. Ta může být provedena z hlediska potřeb dané chvíle, z hlediska sledovaných cílů nebo s ohledem na nástroje, které jsou k dispozici.¹¹⁾

Ačkoliv jsme si již hodnotu zobecnili je třeba vymezení i z jiných úhlů pro úplnější pochopení. Zaměříme se na dva přístupy chápání hodnot.

1.2.1. Hodnota jako reflexe významnosti

Z tohoto pohledu lze hodnotu chápat jako něco, co pro nás hraje zásadní úlohu v našem životě, myšlení, prožívání a rozhodování. Hodnoty tedy nevznikají samovolně, ale jsou důsledek reflexu na bezprostřední fungování, obstarávání života. Tyto jednotlivé fungující složky našeho fungování hierarchizujeme podle jejich významu a váhy v kontextu života.¹²⁾

⁹⁾ HERZOGO VÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 106.

¹⁰⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 37.

¹¹⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 39.

¹²⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 37-38.

1.2.2. Hodnota jako poukaz bytí

V tomto případě hodnota není chápána pouze jako lidský konstrukt, závisující výlučně na našem chápání a zvyznamňování světa. Je třeba vzít v potaz i naléhavou aktuálnost takových etických pozic, které zvýrazňují ontologický základ hodnot.¹³⁾

Tento základ lze spatřovat v náboženských koncepcích, zejména v nábožensko – etické koncepci. Z evropského hlediska většina těchto koncepcí zaujímá ten názor, že svět má morální (hodnotový) rozměr, kde lidé a věci nejsou významově neutrální, ale naopak fungují v určitých souvislostech a vztazích, vůči kterým zaujímáme specifické postoje.¹⁴⁾

1.3. Mravní normy

Z obecného hlediska můžeme normu definovat takto: „*Jakákoli norma je vždy určitým sociálním pravidlem jednání.*“¹⁵⁾ Mravní normy by měly být součástí každé společnosti. V případě neexistence či rozkladu mravního řádu dochází k dysfunkci jednoho ze stěžejních pilířů soudržnosti sociálního organismu, čímž se hroutí jeden ze nezastupitelných nástrojů sociální kontroly. Pokud tedy neexistují společensky uznávané mravní normy, bez základního normativního konsenzu, není možné danou společnost trvale a konzistentně udržet. Pro zachování lidsky důstojného života je nezbytným faktorem přechod od morality k mravnosti. V tomto ohledu je proto důležité upřednostnit dlouhodobé potřeby celého společenství před krátkodobým a často i krátkozrakým sobeckým počínáním. Tento princip představuje podmínku všeho soužití a základní úkol všech etických pravidel.¹⁶⁾

1.3.1. Odlišení mravních a právních norem

Ačkoliv mají mravní i právní normy obdobné funkce, kterými jsou regulativní, výchovné, hodnotící, imperativní a komunikační funkce, prostředky, jimiž dosahují

¹³⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 40.

¹⁴⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 41.

¹⁵⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 42.

¹⁶⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 42.

svých cílů se zásadně liší. Právo dosahuje svých cílů především pomocí objektivizace, formalizace a institucionálního působení. Kdežto morálka využívá subjektivizace, neformálnosti a neinstitucionálního působení. Závěrem můžeme říct, že morálka se týká vnitřního přesvědčení člověka oproti právu, které se zabývá vnějším přinucením.¹⁷⁾

Právo jako takové představuje základní normy, které jsou zakotveny a uznávány v sociální étosu. Ovšem pozitivní právo působí na étos a jeho normy i opačně, kdy zákon může étos v různých oblastech stabilizovat, nebo i destabilizovat. K destabilizaci může dojít např. tehdy, když právo upouští od toho, aby určité oblasti zákonně normovalo. Opakem relevantnosti étosu pro formování práva je relevantnost pro formování étosu.¹⁸⁾

1.4. Mravní povinnosti

Mravní povinnosti vyplývají z etického kodexu dané instituce a jsou záležitostí vnitřních mechanismů. Plnění mravních povinností by mělo vycházet z vlastního svědomí a nikoli z nějaké vnější instituce, která by kontrolovala plnění etického kodexu a sankciovala jeho případné porušení.¹⁹⁾

1.5. Etický kodex

Etický kodex představuje soubor mravních principů, které mají charakter závazných povinností, na jejichž základě je omezována libovůle jedinců. Etické kodexy mají deontologické založení.²⁰⁾ Přijetí daného etického kodexu nelze nařídit rozkazem, ale musí vždy jít o autonomní volbu každého jednotlivce.²¹⁾

Etické kodexy jsou využívány v takových profesích, které se vyznačují velice specifickými rysy:²²⁾

¹⁷⁾ HERZOGOVIÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 106.

¹⁸⁾ ANZENBACHER, Arno. *Úvod do etiky*. Přeložil Karel ŠPRUNK. Praha: Academia, 2001, c1994. ISBN 80-200-0917-5. Str. 115.

¹⁹⁾ HERZOGOVIÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 106.

²⁰⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 203.

²¹⁾ HERZOGOVIÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 107.

²²⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 204.

- 1) Výkon těchto profesí se zásadně dotýká nejpodstatnějších hodnot lidského života, zdraví, svobody, základních lidských práv.
- 2) Vykonavatelé těchto profesí disponují značnými pravomocemi a mohou hluboce ovlivnit život svých klientů.
- 3) Profese slouží vyšším hodnotám, než jsou hodnoty ryze utilitární.
- 4) Profese se vyznačují vysokou mírou autonomie práce a rozhodování, častou absencí bezprostřední kontroly ze strany nadřízeného, a proto i vysokou mírou osobní odpovědnosti za přijatá rozhodnutí.

Dělení etických kodexů podle typů:²³⁾

- Aspirační kodexy
- Výchovné kodexy
- Regulační kodexy

Aspirační kodexy formulují ideální principy, k nimž by mělo směřovat chování a jednání jedince. Výchovné kodexy představují přesně určené pokyny s popisem a výkladem. Regulační kodexy se věnují detailně rozpracovaným morálním požadavkům v konkrétních situacích. Dále je možné etické kodexy rozdělit na profesní, odvětvové a firemní (podnikové).

Úlohu a nutnost etických kodexů provází řada podporovatelů i kritiků. Jisté je, že tyto kodexy jsou účinné pouze u těch profesí, mající potřebné základní znaky, které jsme si vymezili již pár řádků výše. Také je důležité si uvědomit, že zavedením onoho kodexu omezujeme svobodu jednotlivce, diktujeme mu, co má dělat, a zbavujeme ho tak do jisté míry odpovědnosti.²⁴⁾

1.5.1. Legitimita etického kodexu

Z hlediska dodržování těchto kodexů, zde neexistuje žádná moc, která by někoho stoprocentně donutila používat obsažených principů. Jedinec se na oko může tvářit, že s danými ustanoveními souhlasí a dodržuje je, ovšem jakmile se vymaní z bezprostřední kontroly začne je porušovat. Proto je na každém z nás, zda kodex přijímáme či nikoli. Etické normy můžeme v tomto ohledu ospravedlnit dvěma

²³⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 204.

²⁴⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 206.

způsoby. První z nich se zabývá formálními procedurami, díky kterým normy vznikly. Druhý způsob se týká racionálního výkladu a zdůvodnění těchto norem.²⁵⁾ Obsah etického kodexu si nelze vykládat podle právně-positivistického přístupu, proto na pomoc přicházejí dvě etické teorie, které zdůvodňují platnost etických kodexů. Obě tyto teorie, navzdory svým odlišnostem, se navzájem korigují a doplňují. První teorií je utilitarismus, který hodnotí správnost jednání podle tendence přispět svými důsledky k co největšímu užítku jedinců, kteří jsou jimi ovlivněni. Naproti tomu deontologismus říká, že kritérium správnosti nejsou důsledky oněch činů, ale určité apriorní zásady, z nichž nejznámější je ta, která říká, abychom s lidmi jednali tak, jako bychom v nich samých spatřovali svůj účel, a abychom je nikdy nepoužívali jako prostředek pro dosažení jiných záměrů.²⁶⁾ Pokud má být zajištěna regulativní funkce etického kodexu, musí být jeho principy interpretovány tak, aby těm, kdo se mají těmito principy řídit, bylo zřejmé, že jejich dodržování usnadňuje danou práci. V souvislosti s kladením vysokých morálních nároků, by tito vykonavatelé měly být materiálně i morálně oceněni. Pro zajištění praktického výkonu etických kodexů je proto nutné dané principy přenášet do institucí, které profesi reprezentují a odtud přímo k jednotlivcům, kteří výkon profese zajišťují.²⁷⁾

1.6. Svoboda

Mravní posouzení vychází z předpokladu, že jedinec je v určitém smyslu pánem svého jednání. Člověk učinil na základě svého vlastního rozhodnutí a toto jednání bylo učiněno svobodně. Svoboda představuje vztah člověka k podmínkám a předpokladům jeho myšlení a jednání. Díky tomu si člověk sám musí odpovědět na správnost svého počínání, rozlišit co je zlé a co dobré. Svoboda je proto navždy spojena s úkolem hledat a uskutečňovat legitimitu svého chování a jednání. Chápání tohoto pojmu lze rozdělit do dvou rovin. První je svoboda jednání, kterým

²⁵⁾ HERZOGOŤÁ, Zuzana. *Policejní etika* [online]. Praha: Zuzana Herzogová, 2003. ISBN 80-238-9984-8. Str. 77. [cit. 2024-02-20] Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:110f51e0-0863-11e6-a611-005056827e51?page=uuid:b7901720-5a61-11e6-9dd6-5ef3fc9ae867>

²⁶⁾ HERZOGOŤÁ, Zuzana. *Policejní etika* [online]. Praha: Zuzana Herzogová, 2003. ISBN 80-238-9984-8. Str. 78. [cit. 2024-02-20] Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:110f51e0-0863-11e6-a611-005056827e51?page=uuid:b7a7e4e0-5a61-11e6-9dd6-5ef3fc9ae867>

²⁷⁾ HERZOGOŤÁ, Zuzana. *Policejní etika* [online]. Praha: Zuzana Herzogová, 2003. ISBN 80-238-9984-8. Str. 78-79. [cit. 2024-02-20] Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:110f51e0-0863-11e6-a611-005056827e51?page=uuid:b7a7e4e0-5a61-11e6-9dd6-5ef3fc9ae867>

se myslí vnitřní prostředí pro lidské jednání. Člověk jedná nezávisle na vnějším nátlaku a uskutečňuje své cíle pouze v souladu s vlastní vůlí. Druhým je svoboda volby, která představuje vnitřní prostředí. Díky čemuž může člověk formulovat a klást si cíle a na základě rozumové úvahy volit mezi alternativami.²⁸⁾

Pokud osoba jedná bez svého přičinění, pak se mravní hodnocení dostává do krize. Mravní hodnocení činů předpokládá hledisko dobrovolnosti, naše jednání je považováno za svobodné, tj. za schopné samostatně se rozhodovat.²⁹⁾

Svobodu lze rozlišit na pozitivní a negativní. Pozitivní svoboda zahrnuje určitou možnost něčeho, program nějakých životních cílů a hodnot, vyplývajících z přání být svým vlastním pánem. Naopak negativní svoboda představuje nepřítomnost ovlivňování, absenci nátlaku, útisku, hladu, strachu apod. Lidé v tomto ohledu mají tendence si spíše všimnout negativní svobody, od které je pro ně jednodušší se osvobodit. V důsledku toho pak často neunášejí uvědomění si k čemu se vlastně osvobozují.³⁰⁾

1.7. Odpovědnost

S odpovědností přichází odpověď na otázku, proč jedinec jednal takto a ne jinak. S jeho odpovědností přichází očekávání, že může rozumně odpovědět na tuto otázku. Tento aspekt odpovědnosti představuje dvě hlediska. Prvním je předpoklad, že určování dobra a zla se ani nemá dít zcela iracionálně, ani není záležitostí libovolného, čistě soukromého názoru, ale odkazuje i na racionální argumentaci. Dalším hlediskem je přístup k morálním a nemorálním věcem. Nemorální věci mají charakter něčeho, co je proti rozumu, nedá se to rozumně ospravedlnit. Je-li jednání špatné, ustupujeme sklonu či vášni, o níž víme, že její uspokojení nelze dokázat, pak děláme něco, co si přejeme, ale co dělat nemáme.³¹⁾

Odpovědnost má dvě základní roviny. První z nich je odpovědnost za jednání nebo za jeho následky. V tomto případě má odpovědnost podobu právní i morální.

²⁸⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 17-19.

²⁹⁾ ANZENBACHER, Arno. *Úvod do etiky*. Přeložil Karel ŠPRUNK. Praha: Academia, 2001, c1994. ISBN 80-200-0917-5. Str. 15.

³⁰⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 25.

³¹⁾ ANZENBACHER, Arno. *Úvod do etiky*. Přeložil Karel ŠPRUNK. Praha: Academia, 2001, c1994. ISBN 80-200-0917-5. Str. 15-16.

V tomto případě se jedná o konkrétní odpovědnost jedince konkrétnímu subjektu (příiteli, nadřízenému, podřízenému, zákazníkovi, spolupracovníkovi atd.) Druhou rovinu představuje odpovědnost jako vztah garance. Konkrétním příkladem může být odpovědnost nadřízeného pracovníka za své podřízené. Člověk tedy ručí za někoho, ačkoliv mu nelze přičítat autorství jeho činů.³²⁾

Dále můžeme odpovědnost rozdělit na odpovědnost přirozenou a odpovědnost smluvní. Přirozená vychází z našeho biologického a sociálního charakteru, kdy jakožto rodič odpovídáme za své dítě. Smluvní vzniká na základě uzavření nějaké dohody, představuje tedy odpovědnost umělou. Dalším z významných rovin odpovědnosti je odpovědnost moci, která svým významem přesahuje rozdíl mezi odpovědností přirozenou a smluvní. Představuje jakousi odpovědnost za budoucnost, protože v tomto případě přichází napřed volba samotné odpovědnosti, a poté se ve vztahu k této odpovědnosti zajistí moc, která je nutná k jejímu výkonu, a až jako poslední přicházejí konkrétní činy. Tato odpovědnost pochází z té nejvyšší možné úrovně lidské svobody, ale současně i z nejvyšší lidské troufalosti.³³⁾

1.8. Svědomí

Mravním hodnocením lidského jednání, vždycky předpokládáme, že jednající osoby dospěly k užívání rozumu a že rozpoznávají odlišnost mezi dobrem a zlem. Na základě tohoto tvrzení tedy předpokládáme, že každý nějak ví, co je dobré a co je špatné, ačkoliv stále nemůžeme vyloučit, že každý jedinec hodnotí rozdíl mezi dobrem a zlem odlišně. Dalším výchozím předpokladem je, že každý rozhodně ví, že dobro je nutno činit a zlo nečinit. Smyslem je vědomí, že mravní nárok dobra má povahu nepodmíněné závaznosti. Tímto všeobecným poznáním lze vyjádřit pojem svědomí jako takový.³⁴⁾

Z hlediska pojetí svědomí jako poukazu bytí svědomí představuje výzvu k odpovědnosti, k aktivnímu převzetí možností, v nichž jsme situováni, které jsme si nevybrali, ale ve kterých musíme každodenně činit svoje volby. Z hlediska

³²⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 23.

³³⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 24.

³⁴⁾ ANZENBACHER, Arno. *Úvod do etiky*. Přeložil Karel ŠPRUNK. Praha: Academia, 2001, c1994. ISBN 80-200-0917-5. Str. 14.

morální sebereflexe svědomí funguje na základě aplikace apriorního mravního vědomí. Pomocí svědomí určujeme morální kvalitu objektu, tedy rozlišujeme, který motiv jednání, objekt, eventuálně jednání je dobré či špatné. Tato morální kvalita musí být určována vždy před jednáním. Morálně dobré jednání představuje shodu se svědomím, tím myslíme vždycky svědomí před činem. Na základě této morální sebereflexe lze svědomí vnímat jako vnitřní přesvědčení o tom, co je správné a co nikoli, které úzce souvisí s osobnostní integritou jedince. Svědomí se také vyznačuje určitou autonomií, čímž se myslí závislost na člověku samotném, proti tomuto výroku se často ostře vymezují věřící lidé. Nejde ovšem o pouhou individuální morální sebereflexi jednotlivce, bez širších sociálních vazeb a kontextů. Jedná se o proces, ve kterém si suverénní jedinec utváří svůj neopakovatelný morální obraz světa a své aktivní úlohy v něm. Svědomí tedy obsahuje jak ohled individuální zvnitřnělý žebříček hodnot a norem, tak i ohled očekávání dotčených jedinců. Zahrnuje proto jakýsi „dvojí duchovní pohyb“.³⁵⁾

1.9. Profesionalismus

Tento pojem není běžně používán, ale pro pochopení naší problematiky představuje důležitý stavební kámen. Výraz „profesionální“ v sobě skrývá význam s pozitivním i negativním obsahem. Označíme-li něčí výkon jako profesionální složíme mu poklonu, ovšem pokud o někom řekneme, že neprofesionální urazíme ho. Profesionalita jako taková sebou nese výrazný etický aspekt. Profesionální práce předpokládá splnění určitých požadavků. Profesionalita vyjadřuje očekávaný výsledek vztahu mezi vykonanou prací a efektem, k němuž by měla tato práce směřovat. Kromě toho nás zajímá způsob, jakým by měl být výkon práce zajištěn. Etické nároky, které jsou kladeny na práci, spíše vyniknou, pokud se zaměříme na etickou povahu práce jako pojmu, na jehož základě je výraz profesionality založen. Etická stránka práce se dále umocňuje se subjektivní stránkou, tedy vztah práce a toho, kdo práci koná. O tomto pojetí lze uvažovat i v souvislosti s dalšími pojmy. Může se jednat např. o vztah k zaměstnání, dobrovolné práci nebo o vztah ke svobodě jedince.³⁶⁾

³⁵⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 30-31.

³⁶⁾ FISCHER, Ondřej. *Profesionalita, ctnosti a etika povolání*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4906-1. Str. 18-19.

1.9.1. Profese

Představuje konkrétně vymezenou pracovní činnost, kde je nezbytné si být vědom, co přesně je obsahem vykonávané činnosti, k čemu se touto prací člověk zavazuje a čím se liší od obdobných profesí. Dalšími rysy profesní činnosti je snaha zobecnit, či dokonce zvěčnit onen výkon. Práce představuje specifickou odbornou činnost s jejími různými cíli a posláním. Aspekt nápodoby z ní činí vztahovou a společenskou činnost. Profese vyjadřuje určitou sounáležitost se skupinou lidí, kteří mají společný vztah k danému druhu práce a v jejich duchu i ke společnosti. Z psychologického hlediska půjde o jeden z aspektů utváření a naplňování identity člověka a uspokojení životních potřeb. Rámec profese můžeme položit i popisem druhu práce a jejím metodickým upřesněním, aby bylo společnosti srozumitelné, co jedinec v dané profesi jejím členům nabízí. Profese je otevřená i ekonomickým nárokům. Požaduje, aby byla ve společnosti udržitelná a mohla plnit stanovené cíle v reakci na společenský zájem, čímž se opět projevuje etická stránka pojmu profese. Dále vyjadřuje společenské vztahy, jak je popisuje např. obor sociologie. V tomto případě pak lze profesi definovat jako společensky vymezenou oblast jednání, zaměřeného na práci, které je regulované nebo se reguluje s ohledem na specifické standardy, jež určují způsob jejího vykonávání³⁷⁾

1.9.2. Veřejný závazek

S výrazem profese jde ruku v ruce i pojem veřejný závazek, který se zaměřuje na cíl a poslání práce, její kvalitu a způsob jejího vykonávání s ohledem k příslibenému ideálu. Tento ideál podléhá konkrétním kritériím, na jejichž základě je následně zúžen. Jedná se např. o kritérium obecné společenské přijatelnosti na rovině práva, nebo kritérium efektivity práce. Na základě toho by měl být tento veřejně formulovaný závazek snadněji posuzován. Z hlediska etického posuzování se každá profese vždy nějak dotýká blaha nebo újmy na kvalitě života druhých, či se dotýká jiných oprávněných očekávání, které společnost má.³⁸⁾

³⁷⁾ FISCHER, Ondřej. *Profesionalita, ctnosti a etika povolání*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4906-1. Str. 24-26.

³⁸⁾ FISCHER, Ondřej. *Profesionalita, ctnosti a etika povolání*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4906-1. Str. 26.

1.10. Etické rozhodování

V souvislosti s tématem morálních hodnot se do jisté míry pojí pojem etického rozhodování, který do procesu morálky také zasahuje. Pro takové rozhodování je třeba disponovat patřičnými kompetencemi, které může mít člověk vrozené, či získané přebíráním od svého okolí, ale tento předpoklad nemá dostatečné opodstatnění. Proto je důležité morální i etické kompetence neustále rozvíjet. V rámci společenského vnímání je nezbytné zvyšovat etické povědomí jedince i celé společnosti. Tyto kompetence představují souhrn schopností a dovedností, které podporují zdravý etický úsudek. Mezi nejdůležitější patří ujasnění si smyslu morální či etické odpovědnosti, disponovat určitou morální empatií, stanovit si priority morálních faktorů v různých situacích, morální identifikace, tolerance odlišných morálních postojů a integrace složky odborné a etické.³⁹⁾

1.10.1. Model etického rozhodování

Tento model můžeme definovat jako: *„sérii otázek, které poskytují návod pro logickou analýzu etických dilemat a pro hledání řešení. Je to nástroj usnadňující rozhodování, který umožňuje strukturovat přemýšlení o komplexních, vícerozměrných, ne vždy jasně formulovaných problémech.“*⁴⁰⁾

Použití modelu je podmíněno tzv. rámováním a etickými principy. Rámováním popisujeme prostředí konkrétního rozhodnutí spolu s vnímáním problémů samotným rozhodovatelem a jeho osobnostním charakterem. Druhou podmínkou jsou etické principy, které specifikují obsah jednotlivých etických teorií. V praxi často nestačí pouze jeden princip, z hlediska silných a slabých stránek je proto vhodnější principy kombinovat v závislosti na situaci, protože se navzájem doplňují.⁴¹⁾

³⁹⁾ BOHATÁ, Marie. *Etika a integrita veřejné správy*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3311-6. Str. 66-68.

⁴⁰⁾ BOHATÁ, Marie. *Etika a integrita veřejné správy*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3311-6. Str. 69.

⁴¹⁾ BOHATÁ, Marie. *Etika a integrita veřejné správy*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3311-6. Str. 69-70.

2. Policie a její aspekty

V této kapitole se budeme věnovat policii z hlediska jejího obecného vymezení. Představíme si jí jako sociální instituci, která zajišťuje důležitou roli v sociálním státě. Dále si představíme jednotlivé aspekty policejní subkultury a její činnost.

Policie jako taková představuje určitý „donucovací aparát“, který plní řadu důležitých funkcí, kterými jsou předcházení zločinům a jejich odhalování, udržování nebo obnovování sociálního pořádku, poskytování pomoci lidem v případech nouze a ochrana lidských práv.⁴²⁾

Policie se podílí na zachování sociálního pořádku, který je charakterizován přijatelnou mírou trestné činnosti a nízkým stupněm veřejného napětí. Zachování tohoto pořádku není jen v rukách samotné policie, ale i dalších státních institucí. Zachování této rovnováhy musí být tedy vzájemné, neboť sociální pořádek nemůže existovat, pokud jsou v průběhu trestního řízení porušována lidská práva. Pokud policista zneužije svou pravomoc k vynucení pořádku je konečným výsledkem nepořádek a popření samotného pojetí trestního řízení.⁴³⁾

2.1. Policie jako sociální instituce

Fungování policie jako sociální instituce je podmíněno celou řadou faktorů, které jsou odlišné napříč jednotlivými státy. Rozhodujícím hlediskem je, zda se jedná o státy demokratické nebo státy autokratické. Tato odlišnost je podmíněna tím, že v různých sociálních systémech je různě vykládán vztah individua a státu, otázka legitimity moci, poměr etické a policejní moci a ve společnosti převládají různé typy morálek. Toto všechno pak ovlivňuje samotné požadavky, které jsou na policii kladeny, jak ze strany státu, tak i ze strany občanů.⁴⁴⁾

Policie zastává sociální roli, jejíž obsah je podstatně určován typem státu, v němž policie jako instituce funguje. Způsob, jakým se státní moc uplatňuje k občanovi je podmíněn obsahem této role, policejní etiky a etického kodexu a způsobů jejich uplatňování. Z obecného hlediska je sociální role policie podmíněna

⁴²⁾ BÍLEK, Pavel a DUFKOVÁ, Ivana. *Policie a lidská práva*. Praha: Themis, 2000. ISBN 80-85821-94-X. Str. 32.

⁴³⁾ BÍLEK, Pavel a DUFKOVÁ, Ivana. *Policie a lidská práva*. Praha: Themis, 2000. ISBN 80-85821-94-X. Str. 32.

⁴⁴⁾ HERZOGOVÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 124.

uskutečňováním sociálních souvislostí. Toto uskutečňování můžeme rozdělit na dva základní způsoby. Prvním systémem je systém osobní závislosti individuů na sobě navzájem. Druhý systém představuje na sobě osobně nezávislá individua. V liberálním právním státě je individuum vnímáno jako bytost svobodná, kde jsou si všichni před zákonem rovni. Toto se promítá do politického i právního systému a je východiskem pro formulaci principů, regulujících vztah policie vůči občanům.⁴⁵⁾

Policista reprezentuje stát a jeho chování k občanům musí být v souladu s tím, jak je pojímán vztah mezi občanem a tímto státem. Z tohoto hlediska etický kodex požaduje, aby byl výkon policisty nestranný, bez nadřezování, ovlivňování nebo nepřátelství a bez ohledu na společenské postavení, pohlaví, rasu, náboženské vyznání, politické přesvědčení nebo názory. Stejně jako policista použije násilí nebo nadbytečné síly pouze v případě, kde se diskuse, vyjednávání a přesvědčování ukáže jako neefektivní a nedostatečné. Za nepřipustné chování se považuje jakékoli kruté, degradující nebo nelidské zacházení. Výkon tedy musí být v souladu se základními principy, z nichž vychází vztah občana a liberálního právního státu.⁴⁶⁾

Podstatně odlišná situace je v autoritářských státech, kde policie slouží jako prostředek k udržení a upevňování moci vládnoucí strany. Skrze policejní instituci jsou prosazovány politické cíle a je prosazována taková integrita zákona, která se shoduje se zájmy vládnoucích skupin. Otěže nad interpretací a aplikací práva proto drží do jisté míry samotná policie. S pádem těchto totalitních režimů se změnila i role policie. Díky těmto změnám je zrušeno její privilegované postavení a dochází k přechodu od nadřazenosti k veřejné službě. Rolí policie není kontrola ani perzekuce, ale pomáhat a chránit před rušiteli bezpečnosti a veřejného pořádku.⁴⁷⁾

⁴⁵⁾ HERZOGOVIÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 124-125.

⁴⁶⁾ HERZOGOVIÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 125.

⁴⁷⁾ HERZOGOVIÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 125-126.

2.2. Specifika policejní subkultury

Subkultura představuje: „*minoritní společenství lidí, spjatých určitým sociálním postavením (statusem), určitou (více či méně vyhraněnou) hierarchií hodnot, norem a pravidel, určitým očekáváním, pojetím cti a také sebepojetím a sebehodnocením.*“⁴⁸⁾ Všechna tyto společenství v zásadě vytvářejí, na stejném základě, subkulturní algoritmy chování, jednání a spoluprožívání, které ji vymezují. Jejich interpretace může být pozitivní i negativní, neboť příslušníka dané subkultury definuje ve dvojitěm ohledu. Jedinec se vnímá jako součást daného celku a zároveň je utrzován ve zcela konkrétním obrazu „těch druhých“, který je nutně zjednodušující, redukováný a občas i úmyslně jednostranně vykonstruovaný. Toto subkulturní vymezování představuje speciální případ tzv. skupinové identity na základě které vzniká pomyslné rozdělení mezi příslušníky subkultury a vnějšími jedinci. Tito příslušníci cítí, prožívají a vykonávají určitou sounáležitost, která pro ně má stěžejní význam.⁴⁹⁾

Pokud se budeme bavit o policejní subkultuře a o rysech, které tuto skupinu definují, jedná se o značně homogenní sociální skupinu. Mezi příslušníky policie existují velmi silné vazby na základě sociálních rolí a sociálního statusu, očekávání ze strany veřejnosti, vysoké náročnosti a rizikovosti profese, nezbytnosti úzké vzájemné profesní spolupráce a solidarity. Tato pospolitost je vyjádřena i společnou vnější symbolikou jako je policejní uniforma, odznak, zbraň. Z toho důvodu je policie velmi silně izolována od vnějšího světa. Homogenita police vychází z tendencí homogenní sociální skupiny chovat se a myslet jednotně. V takovém případě, kdy se člen dané skupiny nechoval v souladu se skupinovými zásadami, vyloučil sám sebe. Proto policejní subkultura vytváří pocity uzavřenosti do jisté míry až sociální izolace a současně i určitou výlučnost od ostatních.⁵⁰⁾

Subkultura policie je organizací vojenského typu, vyznačující se přísnou hodnostní a funkční hierarchizací. S tím souvisí i další aspekt, kterým je maskulinní pojetí

⁴⁸⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 189.

⁴⁹⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 189.

⁵⁰⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 189-190.

policejní práce. Samozřejmě, se v řadách policie nachází i ženy, ale i přesto mají převahu spíše muži. Jedním z důvodů tohoto rozdělení je angažovanost ženského prvku v policejní práci, která nemusí být vždy účinná, neboť ne vždy je pozice ženy ve skupině výhodná. Podle některých vedoucích policistů ženy strhávají muže k pečovatelským, až k ochranným vzorcům chování, což může být při určitém výkonu jistou slabinou. Další problém je spatřován v tom, že z důvodu přítomnosti ženského prvku, mají muži tendenci projevovat svou „samčí autoprezentaci“. Ovšem přítomnost žen u policie vykazuje i pozitivní ohlasy, např. zařazení v takových složkách, jako je cizinecká policie, dálniční police, kde se ukázal jejich významný přínos.⁵¹⁾

Pracovní náplň policie se také značně odlišuje od práce jiných povolání. Policisté jsou ve své každodenní rutině vystaveni řadě dilemat a problémů, které musí řešit. Jsou vystaveni vysoké míře stresu, vysokému riziku a množství nebezpečných či přinejmenším nepříjemných zážitků. Výkon je náročný nejen z psychického ale i z fyzického a morálního hlediska. Na osobnost policisty je konstantně vyvíjen nátlak v rámci identifikace a řešení dilemat. Nemusí se přitom nutně jednat o volbu mezi dobrem a zlem, může se to týkat konfliktu dvou právních norem nebo konfliktu práva a morálky. Samotná výchozí situace je pro policistu také konfliktní, protože policista je také občan, ale současně představuje stát.⁵²⁾

Členové policejní subkultury mají ve svém rozhodování a jednání vysokou míru autonomie. Je pouze na jejich uvážení, zda použijí donucovací prostředky, které v krajním případě mohou mít až fatální následky. Kontrola ze strany nadřízeného v tomto případě nemůže a ani není stoprocentní, a proto je zde prostor pro odpovědnou a kvalifikovanou volbu policisty. Ačkoliv tento prostor může být zneužit, vždy záleží na profesní a osobnostní vyzrálosti každého jedince, míře jeho integrity a schopnosti adekvátně vyhodnocovat jak situace, tak vlastní předchozí zkušenost.⁵³⁾

⁵¹⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 190.

⁵²⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 190-191.

⁵³⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 191.

Osobní i profesionální bezúhonnost příslušníků policie je ovlivněna i samotným prostředím. Toto prostředí je deviantní a jeho pohyb v něm z dlouhodobého hlediska může mít negativní dopad na osobu policisty. S časem se přestává orientovat, ztrácí iluze a osvojuje si vzorce deviantního chování, ať už vědomě či nevědomě. Toto prostředí může policistovi způsobit lhostejnost a citovou i morální vyprahlost vůči deviantnímu chování, což se projevuje např. ve zneužití pravomocí.⁵⁴⁾

Dalším specifikem je kontrola ze strany veřejnosti, která naopak od kontroly ze strany nadřízeného permanentní. Veřejnost se často vyjadřuje velmi ostře k činnosti policie a přísně posuzuje a hodnotí chování a jednání jednotlivých příslušníků, což je přenášeno na charakteristiku policejního sboru jako celku, stejně jako i na fungování celého státu. Tato generalizace je obvykle neoprávněná, ovšem všudypřítomná.⁵⁵⁾

Frustrace představuje poslední znak policejní subkultury, který je i jedním z úskalí policejní práce. Policista může často pociťovat bezvýslednost a nedocenění vlastní práce. Tento stav frustrace může být posílen pocitem, že stávající právní řád straní spíše nezákonnému jednání než zákonnému. V případě dlouhodobého setrvávání v takovémto stavu může policista dojít až k syndromu vyhoření nebo jiných psychických onemocnění.⁵⁶⁾

2.2.1. Negativní dopady subkulturních mechanismů

Existuje celá škála negativních dopadů, které vznikají v důsledku policejní práce, proto zde vymezím ty nejmarkantnější a které nejvíce zajímají veřejnost i policejní management.

První z těchto negativ se projevuje v cynickém postoji policisty vůči svému okolí. S délkou trvání služby přichází bezděčný podezřívavý pohled na ostatní spoluobčany, kdy člověk začne být imunní vůči nutnosti mezi nimi citlivě rozlišovat, klást si otázku po míře případného zavinění, po motivaci apod. Z jejich pohledu se problém skrývá na každém rohu, v každém z nás a utváří si schéma, kde mají tito

⁵⁴⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 191.

⁵⁵⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 191.

⁵⁶⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 192.

jedinci podobné či dokonce stejné znaky a chovají se stejným způsobem. Nový příslušníci se tomuto nahlížení učí od svých kolegů. Tento cynický postoj se projevuje i v mezilidských vztazích, kdy je od jeho sociálního okolí očekáváno určité „zvláštní zacházení“ a zároveň je vystaven řadě situací, kdy se jeho nadřazení nechovají v souladu s morálními i právními principy.⁵⁷⁾

Další negativum se týká užití síly a donucovacích prostředků, kdy se u policistů může projevovat tzv. donucovací syndrom, který představuje problematický návyk jedince užívat téměř v každé situaci s občanem nátlakových prostředků. Ovšem zkušený policista by si měl být vědom, že k dosažení efektivního jednání s občanem je potřeba dvojí typ nástrojů: nástroje mentální dominance a nástroje dominance fyzické.⁵⁸⁾

Posledním problémem, kterým se budeme zabývat je tzv. syndrom „obětního beránka“, kterým se policista staví do role oběti. Za oběť se může považovat z mnoha různých důvodů, kterými jsou např. veřejné nepochopení a pohrdání, nízký plat, neschopnost politiků nebo přebujelé administrativy. Při tomto syndromu může dojít k překročení hranice u metody odhalování zločinu zákonnými a etickými normami. Policista může mít pocit, že vyřešení případu lze dosáhnout stejným chováním jako je chování zločince. Často si policista i může myslet, že je takovýto zákrok nevyhnutelný, ačkoliv u jiných jedinců ho vnímá jako nelegitimní, či dokonce neospraveditelný. Pozici, kterou v tomto rozpoložení zastává proto může sloužit jako vysoce efektivní katalyzátor vlastního zdůvodňování činu jedincem. Na tomto základě si racionalizuje a zdůvodňuje stále závažnější porušování etických i právních norem a současně se práh jeho citlivosti stále více zvyšuje.⁵⁹⁾

2.3. Autorita policie

Aby společnost respektovala a důvěřovala jednání policie musí respektovat i její samotnou autoritu, ačkoliv pojem autorita může působit negativním dojmem. „*Autoritu moci můžeme rozdělit na vnucenou, získanou na základě strachu ze*

⁵⁷⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 193.

⁵⁸⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 194.

⁵⁹⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 194-195.

sankcí, a na autoritu uznanou, získanou na základě přesvědčení, že nositel autority je v dané oblasti kompetentnější než samo individuum a moc jim vykonávaná je legitimní.“⁶⁰⁾

V současných demokratických státech je autorita policie konstituována a je získána na základě dobrovolného uznání nikoliv na bázi strachu z možných sankcí. Získání autority je podmíněno dodržováním onoho etického kodexu, čímž si veřejnost buduje v policii důvěru a jsou ochotni respektovat její jednání vůči nim, neboť to činí z pozice své autority. Autorita může být i do jisté míry oslabena faktory jako korupční aféry, projevy policejní brutality a další případy porušování právních norem a etických principů. Proto je tak důležité tento vztah policie – veřejnost formovat a udržovat. V opačném případě, ve státech, kde se uplatňuje moc jedné vládnoucí strany je autorita policie odvozena od ní. Autorita je podmíněna strachem a silnou persekucí. Existence etických kodexů je zde spíše symbolická a nepředstavuje žádnou závaznost.⁶¹⁾

2.4. Specifikum policejní práce

Policie vykonává svou práci v souladu s právem a etickými principy, i když by někdo mohl namítat, že morální pravidla představují spíše omezení v pravomoci policistů. Jejich práce je neefektivnější v policejním státě, kde je také menší zločinnost, v praxi to takhle ovšem nevypadá a zřejmě nikdy vypadat nebude. Policejní práce je efektivní v momentně, kdy jsou voleny vhodné nástroje a metody a je také kladen důraz na vzdělávání samotných policistů v souvislosti s vývojem současných trendů.⁶²⁾ Policejní práce z hlediska etiky a morálky sebou přináší řadu výzev a do jisté míry vyžaduje určitou profesionalitu a disciplínu k dodržování právních norem a morálních a etických zásad. Nyní se podíváme na výzvy, které výkon této práce přináší.

⁶⁰⁾ HERZOGO VÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 127.

⁶¹⁾ HERZOGO VÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4. Str. 128-129.

⁶²⁾ HERZOGO VÁ, Zuzana. *Policejní etika* [online]. Praha: Zuzana Herzogová, 2003. ISBN 80-238-9984-8. Str. 117. [cit. 2024-02-20] Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:110f51e0-0863-11e6-a611-005056827e51?page=uuid:bbd49ea0-5a61-11e6-9dd6-5ef3fc9ae867>.

2.4.1. Výzvy policejní práce

Policista se při své každodenní práci neustále setkává s nenadálými i očekávanými problémy, kterým je nucen čelit a následně je řešit. Jako nejnaléhavější problémy v rámci policejní činnosti můžeme vnímat:⁶³⁾

- kulturní a sociální pluralitu a důsledek jejich nesprávného chápání (rasismus)
- korupce
- důvěra veřejnosti v policii
- absence morálních hodnot u některých policistů
- četnost policistů
- zneužívání síly a autority
- princip volného uvážení
- požadavek zachování mlčenlivosti
- chování policistů mimo službu
- nedostatečná pracovní morálka některých policistů
- nedostatek smyslu pro odpovědnost
- nepoctivost ve služebních hlášeních
- absence pozitivních vzorů chování
- tolerování neetického chování policistů
- falšování důkazů a upravování svědectví
- rozmach obchodu s drogami
- nízké nároky na policisty
- respekt k občanům, kolegům i nadřízeným
- loajalita s policejní institucí
- vztah policie a masmédií.

Jak jsme si již v předchozích kapitolách řekly vývojové tendence měly vliv na roli a postavení policie, zároveň je však nutno podotknout, že se tyto vlivy projeví i v policejní práci. V současné době je pro úspěšnou policejní práci stěžejní důvěra a podpora veřejnosti, jakož i samotná ochota občanů aktivně participovat na boji

⁶³⁾ *Etické výzvy policejního povolání* [online]. Bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008. Str 28-29. [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://dspace.jcu.cz/bitstream/handle/20.500.14390/1786/Candra_M..pdf?sequence=1&isAlloved=y.

se zločinem. Vymezili jsme si již řadu problémů, se kterými se policista během výkonu své práce může setkat.

Jedním z nich je práce v multikulturním prostředí, kdy je policista povinen chránit oprávněné zájmy menšin. Policejní práce si proto vyžaduje adaptaci na podmínky vzrůstající společenské diverzity a využívání odpovídajících sociálních kompetencí, které jim umožní dosáhnout efektivní práce ve vztahu k menšinám, včetně cizinců, a zajištění kvalitního a rovného přístupu. S příslušníky menšin musí být zacházeno rovně bez jakékoliv diskriminace ať už na základě rasy, pohlaví, náboženství či jiných obecně kulturních zvláštností nebo sociální situace. Policista by měl chápat tyto odlišnosti, na jejichž základě nemůže být příslušník menšiny ani cizinec odsuzován, vylučován či omezován, pokud z jeho strany není porušen zákon. Samotným výsledkem této systematické práce s menšinami má být profesionální přístup policie k menšinám podle zásad community policing, jehož smyslem je začlenit veřejnost do policejní práce a policii do věcí veřejných. Použití této metody vyžaduje dobrou místní znalost policie z hlediska bezpečnostní situace a potřeb veřejnosti. Dalším důležitým výstupem by mělo být získání maximálního množství informací o menšinách, díky čemuž by policisté měli být schopni účinněji řešit kriminalitu v daných uskupeních. Dále by se vybuodovala silnější důvěra mezi policií a příslušníky těchto menšin a v neposlední řadě by policie přispěla k začlenění příslušníků menšin do majoritní společnosti.⁶⁴⁾ Další úskalí představuje korupce, se kterou se v médiích setkáváme zcela běžně a je záležitostí nejen policejní subkultury, ale i dalších vládních či nevládních institucí. Policista je povinen nepřijímat úplatky a ani nesmí tyto nezákonné činy přehlížet či tolerovat u jiných. Pro zachování morálních zásad je stěžejní uplatňovat princip nulové tolerance vůči korupci v jakékoli formě. Na první pohled se může zdát, že se jedná o banální záležitost, ovšem takovéto nevinné přijímání všelijakých darů může vést k mnohem větším důsledkům, které mohou podkopat bezúhonnost jedinců včetně celého oddělení. V minulosti se již ukázalo, že skluz od bezvýznamné korupce k její velmi závažné formě může být velmi rychlý. Tento

⁶⁴⁾ *Etické výzvy policejního povolání* [online]. Bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008. Str 30-31. [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://dspace.jcu.cz/bitstream/handle/20.500.14390/1786/Candra_M..pdf?sequence=1&isAlloved=y.

problém vrhá negativní světlo na policii i z pohledu veřejnosti, která se obvykle o těchto skutečnostech dozví z médií a vede k tomu, že namísto „pomáhat a chránit“ se spíše policie na úkor občanů obohacuje, zneužívá svého postavení a pravomocí. Nulovou toleranci je třeba odlišit od situací, kdy občan projeví policistovi vděčnost či úctu. V tomto případě policista musí sám umět rozlišit kdy se jedná o dar s daným záměrem a kdy nikoliv, zda jsou jím sledovány nějaké postranní úmysly apod. Akceptování těchto vysokých morálních standardů představuje nejúčinnější ochranu proti korupci.⁶⁵⁾

Další riziko představuje výkon moci z pozice autority. Autoritu policisty jako takovou jsme si již vymezili, kdy jsme si řekli, že musí být policii přiznaná jak zákonem, tak i samotnou veřejností, aby bylo možné jí uplatňovat. V tomto případě je policista vystaven jistému pokušení, které se projevuje v jeho policejní práci. Ačkoliv je policista povinen ze zákona pomáhat a chránit může docházet k silnému odporu tento závazek splnit a převládají pocity spojené s touhou vládnout a zbavit jedince moci. Zde vyvstává i psychologická otázka, zda jednající z pozice své autority má neustále na paměti riziko onoho mocenského a manipulativního jednání. Pro takovéto jednání je účinné se systematicky školit a využívat metody sebereflexe a supervize.⁶⁶⁾

2.4.2. Profesionalita policejní práce

Profesionalitu jako takovou jsme si již v předchozích kapitolách vymezili, nyní se pokusíme tento pojem ve vztahu k policejní práci více konkretizovat. V rámci policejní činnosti se jedná o nezbytnou složku pro řádný a účinný výkon policejní služby. Profesionalita policisty je spatřována v jeho uvědomění si, co je jeho náplní práce, jaké úkoly a přístup ke svému výkonu má, stejně jako v rizicích, kterým jsou denně vystaveni. Jejich profesionalita musí být promítnuta i do mezilidských vztahů, neboť vztah s veřejností silně ovlivňuje celkovou image policie. Proto je důležité klást důraz na korektní a slušné chování, které musí být v souladu nejen

⁶⁵⁾ HERZOGOVÁ, Zuzana. *Policejní etika* [online]. Praha: Zuzana Herzogová, 2003. ISBN 80-238-9984-8. Str. 128-129. [cit. 2024-02-20] Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:110f51e0-0863-11e6-a611-005056827e51?page=uuid:bcc2a820-5a61-11e6-9dd6-5ef3fc9ae867>

⁶⁶⁾ *Etické výzvy policejního povolání* [online]. Bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008. Str 33-34. [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://dspace.jcu.cz/bitstream/handle/20.500.14390/1786/Candra_M..pdf?sequence=1&isAllo wed=y.

s právem, ale i etickým kodexem a morálními hodnotami. V běžných situacích se profesionalita policejní práce projevuje v pohodě slušného, korektního, vstřícného a velice taktního chování. V krizových situacích, kterým policisté musí čelit, se jedná o dokazování odvahy, nebojácnosti, připravenosti, odhodlanosti a nasazení vlastního života.⁶⁷⁾ Připravenost v rámci policejní práce je zajištěna jak po fyzické, tak i vzdělávací stránce. Každý policista musí projít tzv. základní odbornou přípravou a zároveň je důležité klást důraz i na další vzdělávání a prohlubovat znalosti policisty po celou dobu průběhu jeho služebního poměru. V rámci základní odborné přípravy jsou probrány teoretické a odborné znalosti policisty. Policista si osvojuje základní vzdělání v bezpečnostně-právním oboru ve smyslu zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Poznátka se týká těchto oblastí:⁶⁸⁾

- právo
- služba pořádkové policie
- kriminalistika
- komunikace a policejní etika
- příprava k použití donucovacích prostředků
- příprava k použití služební zbraně
- zdravotnická příprava
- administrativa a informační technologie
- spojovací příprava.

Pokud dochází k selhávání profesionality a výkon policejní práce není v souladu s profesionálním přístupem nastává problém zejména ze strany veřejnosti, která ztrácí důvěru v autoritu policie. Tyto selhání se nejvíce projevují právě v etických a morálních záležitostech. Jednou z nejběžnějších situací, se kterou se setká každý policista, je oprávnění prokázat policistovi svou totožnost nebo požadovat vysvětlení. V takovémto případě policista přesně ví, jaký je pro daný úkon postup,

⁶⁷⁾ *Role policisty a etický kodex* [online]. Bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská Univerzita, 2007. [cit. 2024-02-21]. Str. 28. Dostupné z: https://theses.cz/id/vetk9c/downloadPraceContent_adipldno_5921.

⁶⁸⁾ *Vzdělávání policistů jako klíč k jejich profesionalitě* [online]. Bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská Univerzita, 2013 [cit. 2024-02-21]. Str. 24 Dostupné z: https://dspace.jcu.cz/bitstream/handle/20.500.14390/30034/BP_-_Stejskal_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

ovšem často už nedbají zásad, které by úkon měli doprovázet. Může to být doprovázeno hlasitým pokřikováním, arogancí a v nejkrajnějších případech i vulgarismy. Dalšími prohřešky proti společenské etiketě se mohou týkat zevnějšku v podobě neustrojené či špinavé uniformy nebo nedostatečného označení policejní uniformy.

Je proto důležité, aby na policejní práci byl kladen neustálý požadavek na rozvoj nejen před začátkem výkonu, ale i během něho. Policie je vystavena profesionálním tlakům, které na ní přenáší velkou míru zodpovědnosti. V ideálním světě by profesionál představoval dohodnuté úrovně, které sdílí všichni profesionálové. U policie převládá potřeba jednat mravně a v souladu s právem, protože role a okolnosti, které nutí policii činit rozhodnutí, jsou často nové, složité a časově omezené. Nezbytným faktorem pro dosažení vysoké úrovně shody s principy lidských práv je řízení chování jednotlivých příslušníků. Musíme vzít také v potaz mocenskou povahu policejní praxe, neboť policie představuje organizaci přesně danou hierarchií, na kterou je kladen požadavek na dodržování zákonů, předpisů a sociální kontrolu ve společnosti. Toto naléhání do jisté míry ovlivní míru ochoty daný závazek, týkající se lidských práv, splnit. Díky tomu může dojít ke zkreslenému myšlení v oblasti profesionality v důsledku těchto působících organizačních tlaků, které jsou na jednotlivce přenášeny. Získání zkušeností a trénink být nestranný je v tomto směru žádoucí.⁶⁹⁾

Ve vztahu k profesionálnímu jednání je důležitý program profesního rozvoje, který je souborem složitých koncepčních, psychologických a sociologických poznatků, kde je stěžejní problematikou policejní etika a její shoda s principy lidských práv. Pro účinnost je nezbytné získání portfolia profesních strategií k vypořádání se se svými konflikty. Program profesního rozvoje musí být vhodně zvolen, protože jenom tak, je policista schopen vyrovnat se s mimořádnými etickými problémy v jejich profesionální činnosti. Podstatným problémem policejní práce v praxi je konflikt mezi hodnotami. Proto je již od počátku policejní práce nezbytné vymezit hodnotové konflikty a rozdíly v hodnotových systémech. Stejně jako je důležité

⁶⁹⁾ DUFKOVÁ, Ivana a Jiří ZLÁMAL. *Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. ISBN (brož.):. Str. 5-6.

pochopit nedostatky tradičních principů zvládnání situací a snažit se zefektivnit systém kontroly a týmové spolupráce. Toto všechno by mohlo pomoci vyřešit rozdíly mezi požadavky formálních systémů a neformální kulturou, která podstatným způsobem ovlivňuje profesionalitu chování. Tento přístup k policejní etice zcela jednoznačně nezajistí absenci hodnotových konfliktů, které představují převážnou část selhání z hlediska právních norem, ovšem může být nápomocen vyhnout se nejhorším důsledkům.⁷⁰⁾

Profesionalita se musí projevit i v samotném chování policisty. Je zcela nepřijatelné, aby se policista nechal ovlivnit sociálním prostředím, ve kterém mimo jiné jako státní instituce vystupuje i jako občan. Vyjadřování jeho osobních názorů a postojů na adresu státních orgánů či institucí nebo s extrémistickými projevy na veřejnosti je naprosto neslučitelná s povahou a výkonem jeho povolání. Tento princip se vztahuje i na vlastní profesionální prostředí. Policista opět musí dbát zvýšené zdrženlivosti v komunikaci o těchto otázkách, kdy za daných okolností, je schopen neporušovat povinnosti, dodržovat diskrétnost a mlčenlivost. Ve všech aspektech jeho chování se musí projevovat zdvořilost a slušnost. Díky všem těmto vlastnostem, kterých by se měl při svém vystupování v mezilidských vztazích držet, z něj činí důstojného a kompetentního partnera při jednání. To je podstatné zejména v případech, vyžadující nutnost vyslovit protichůdný názor nebo reakci na rezervovanost. Dobrá pověst závisí právě na těchto projevech, kde by neměly být uplatňovány žádné známky předpojatosti nebo diskriminace vůči svým kolegům, vůči instituci policie jako takové i vůči výkonu samotného povolání.⁷¹⁾

2.4.3. Morální hodnoty, kterými by měl policista zastávat

Každý policista by za účelem svého řádného výkonu policejní práce měl splňovat určité etické závazky, které vyplývají z etického kodexu i obecných zásad slušného chování. Tento proces je nedílnou součástí vytváření policejní etiky a formulace nejvýznamnějších hodnot do značné míry velmi komplikovaná. Jejich práci nelze bezprostředně kontrolovat. Zastávané hodnoty nelze vnímat jako

⁷⁰⁾ DUFKOVÁ, Ivana a Jiří ZLÁMAL. *Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. ISBN (brož.):. Str. 6-7.

⁷¹⁾ DUFKOVÁ, Ivana a Jiří ZLÁMAL. *Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. ISBN (brož.):. Str. 59.

pravidla nebo nařízení, ale spíše jako principy, na nichž je postaven základ morálních názorů a rozhodovací východisko. Důležité je tyto hodnoty určitým způsobem vymezit, aby bylo možné je vůbec akceptovat ze strany policistů. Klíčové hodnoty musí být specifikovány a musí zdůrazňovat důležitost vyžadovaných principů. Rozsah těchto hodnot, které jsou u policie vyžadovány je velmi široký. Mezi nejdůležitější hodnoty, které by měl policista zastávat, patří:⁷²⁾

- Lidský život – Lidský život a důstojnost člověka představují nejvyšší hodnoty policejní práce.
- Respekt k občanům – Policista se chová k občanům s úctou a respektem.
- Bezúhonnost – Je základem pro vytváření vztahů vzájemné důvěry mezi občany a policií.
- Zákony a ústava – Policista ctí, respektuje a dodržuje zákony.
- Sebezdokonalování – Policista usiluje o osobní a profesionální růst.
- Odpovědnost – Policisté jsou odpovědní sobě navzájem i občanům, kterým slouží.
- Spolupráce – Policisté se podílejí na spolupráci a týmové práci, která jim umožňuje kombinovat rozmanité specializace, vědomosti a styly práce k dosažení společných úspěchů.
- Řešení problémů komunity – Policie se aktivně podílí na řešení problémů komunity, ve které působí.
- Sebehodnocení – Policisté jsou schopní, vzdělaní a humánní lidé, kteří vykonávají důležitou práci pro občany. Tato práce jim přináší uspokojení.

V rámci formulace těchto hodnot je důležité brát na zřetel jejich interpretace jednotlivým členům. Tyto hodnoty nesmí být policistům vštěpovány na základě nějakého rozkazu, předpisu či nařízení, protože v takovém to případě by nebylo dosaženo interiorizace hodnot a jednalo by se pouze o vnější direktivy, které nemusí být zcela nutně dodržovány. Cíl policejního managementu musí směřovat k tomu, aby se hodnoty staly součástí vnitřního přesvědčení (svědomí) policisty. Do procesu formulace by mělo být zainteresováno co nejvíce členů bez ohledu na

⁷²⁾ HERZOGOVÁ, Zuzana. *Policejní etika* [online]. Praha: Zuzana Herzogová, 2003. ISBN 80-238-9984-8. Str. 129-130 [cit. 2024-02-20] Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:110f51e0-0863-11e6-a611-005056827e51?page=uuid:bcd349f0-5a61-11e6-9dd6-5ef3fc9ae867>.

hodnost a mělo by být výsledkem organizovaného úsilí všech úrovní policejní instituce.⁷³⁾

2.4.4. Přiměřenost služebních zákroků a neetické chování

Použití donucovacích prostředků představuje jednu z běžností policejní práce, kterou policista při výkonu své práce využívá. Jejich použití je možné pouze na základě zákona a je používáno za účelem prosazování zákonnosti a zajišťování veřejného pořádku. Vedle zákona je zde i princip „volného uvážení“, na jehož základě policista sám rozhoduje, který z donucovacích prostředků použije a v jaké míře. Stejně jako přiměřenost daného postupu, která vychází z osoby policisty. Tento aspekt je vnějšímu okolí i veřejnosti mnohem více na očím, protože se dotýká konkrétních občanů, kterým se na základě přímého donucení zasahuje do práv a svobod občana. V porovnání s korupcí je přímé donucení mnohem komplikovanější, protože se jedná o něco, co je policii v určité formě, povoleno. Kdežto korupce představuje bezprecedentní porušení právních předpisů. Hranice mezi zákonným užitím síly se může velmi rychle proměnit v nezákonné, a proto se pak tento fenomén stává předmětem řady diskuzí a sporů.⁷⁴⁾

Velkou roli v tomto problému hrají samozřejmě média, která jakmile se o takovémto případu dozví mají potřebu vše potřebně analyzovat, interpretovat, ačkoliv často nemají dostatek ověřených informací a zároveň nemají potřebný vhled do policejní práce. Tím široké veřejnosti podsouvají určitý stereotypní obraz, který ještě více škodí image policie a oslabuje důvěru v policii. Nejen v České republice, ale i jinde ve světě se často používá pojem „policejní brutalita“, kdy se jedná už o velmi vyhraněný názor na policejní zásahy s použitím donucovacích prostředků, které samozřejmě v některých případech mohou skončit i fatálně, ale nemusí se nutně jednat o důsledek způsobený primárně policistou. Užití oné síly policie z hlediska jejího neetického chování můžeme rozlišit do tří hledisek. Prvním je nevhodné užití síly, kdy by bylo možné daný problém vyřešit bez nutnosti použití. Důvody tohoto jednání mohou být různé, ale obvykle souvisí

⁷³⁾ HERZOGO VÁ, Zuzana. *Policejní etika* [online]. Praha: Zuzana Herzogová, 2003. ISBN 80-238-9984-8. Str. 130 [cit. 2024-02-20] Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:110f51e0-0863-11e6-a611-005056827e51?page=uuid:bce65cc0-5a61-11e6-9dd6-5ef3fc9ae867>.

⁷⁴⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 255.

s rozhodováním, zkušenostmi a vzděláním policisty. Unáhlené rozhodnutí, nedostatečný výcvik či zkušenosti snižují profesionalitu příslušníka a tím se snižuje i profesionalita jeho policejní práce. Dalším hlediskem je použití nepřiměřené síly, kde je její užití oprávněné a na místě, ovšem jeho intenzita či délka trvání mnohonásobně převyšuje sledovaný záměr donucovacího prostředku. Posledním hlediskem je již zmiňovaná policejní brutalita. V této situaci policista zcela vědomě a záměrně používá sílu v rozporu se zákonem. Toto hledisko nelze uplatnit na celý policejní sbor, je to spíše výhradou jednotlivců.⁷⁵⁾ Podmínky pro použití donucovacích prostředků a jejich výčet nalezneme v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Zákon za donucovací prostředky považuje:⁷⁶⁾

- hmaty, chvaty, údery a kopy,
- slzotvorný, elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek,
- obušek a jiný úderný prostředek,
- vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně,
- vrhací prostředek, které nemá povahu zbraně,
- zastavovací pás, zahrazení cesty vozidel a jiný prostředek k násilnému zastavení vozidla nebo zabránění odjezdu vozidla,
- vytlačování vozidlem,
- vytlačování štítem,
- vytlačování koněm,
- služební pes,
- vodní stříkač,
- zásahová jednotka,
- úder střelnou zbraní,
- hrozba namířenou střelnou zbraní,
- varovný výstřel,

⁷⁵⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 259-260.

⁷⁶⁾ ČESKO. § 52 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - znění od 28. 6. 2022. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 21. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273#p52>

- pouta,
- prostředek k zamezení prostorové orientace.

Zákonné podmínky říkají, že toto použití má sloužit k ochraně bezpečnosti samotného policisty, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku. Před použitím musí zaznít výzva na adresu osoby, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání, výstrahou, že bude donucovacích prostředků užito. Od výzvy lze za určitých výjimek upustit. Oprávnění onoho donucovacího prostředku závisí na účelu sledovaného zákroku a na nezbytnosti k překonání odporu nebo útoku. Je-li některý z donucovacích prostředků patrně nedostačující, policista je oprávněn použít elektrického donucovacího prostředku. Poslední zákonnou podmínkou je kladení důrazu na to, aby policista nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání.⁷⁷⁾

V tomto ohledu se ctí zásada použití minimální (nezbytně nutné) síly, která vychází z Etického kodexu Policie České republiky. Ačkoliv rozhodnutí policisty závisí na něm samém musí dbát zákonných podmínek i těchto zásad vyplývajících z interních předpisů policejní subkultury.

Z pohledu práva se přiměřenost a použití donucovacích prostředků hodnotí velmi obtížně, každý případ má totiž jiné situační faktory. Na policejní zákrok je proto třeba pohlížet ze dvou úhlů, a to sice z hlediska potřeb zájmu sledovaného služebním zákrokem a z hlediska požadavků nezbytných pro bezpečnost policisty, jeho kolegů, pachatelů a ostatních osob.⁷⁸⁾

Rozhodování je dále ovlivněno řadou etických předpokladů a souvislostí. Použití donucovacích prostředků musí jednoznačně reprezentovat státní moc a zákon. Nelze použít donucovacího prostředku, který není v zákoně definován. Policista se zároveň zavazuje dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní. Další úlohou, kterou policista má, je vyhodnocení nezbytnosti použití. V tomto ohledu musí dbát opatrnosti a co nejvíce šetřit život osoby, aby jí v souvislosti se služebním zákrokem nezpůsobil nepřiměřenou újmu. Dále musí být schopen

⁷⁷⁾ ČESKO. § 53 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - znění od 28. 6. 2022. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 21. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273#p53>

⁷⁸⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 257.

vyhodnotit i jiná východiska, která mohou použití donucovacího prostředku předcházet. Donucovací prostředky nesmí působit diskriminačně a je třeba užívat principu proporcionality. To, co je sledovaným záměrem za použití násilí, musí převýšit obrovskou fyzickou i morální nesprávnost. Jinými slovy je třeba důkladně zvážit důsledky. Ty se samozřejmě ne vždy podaří přesně odhadnout, ale přiměřenost postupu vede k důslednému přešetření konkrétních dimenzí sociálního a politického života. Tím chápeme např. vliv na děti, důvěra veřejnosti ve státní moc, precedenty teroristického řešení problémů.⁷⁹⁾

Za nepřípustné se potom považuje princip „reciprocity“. Policisté mohou mít tendence si své jednání ospravedlňovat tím, že nepřiměřenost postupu je důsledkem protiprávního jednání občana. Přestože se jedinec vůči policii mohl chovat sebehůř, použít vulgarismy, hrubost nebo ponižování nedává to policistovi právo chovat se obdobným či stejným způsobem. Policista zde nemá prostor pro svojí vlastní sebe prezentaci, musí respektovat důstojnost občana, kterou prostě kategoricky má a nesmí s ním být zacházeno jako s prostředkem. V tomto ohledu je třeba respektovat práva a svobody občana, který je oprávněn od policie tento vzájemný respekt dodržovat. Problematice lidských práv se podrobněji budeme ještě věnovat v následujících kapitolách, ale pokud bychom měli nějaké vymezení, tak se zejména jedná o:⁸⁰⁾

- právo na život,
- právo na fyzickou integritu,
- právo na lidskou důstojnost,
- právo na soukromí (mimo výjimek, které zákon připouští)
- právo na svobodu (pohybu, slova atd.)

Řešení onoho problému v interpersonálních vztazích lze vysvětlit dvěma formami. Prvním z nich je „sebe-ochraňující strategie“, která násilí vnímá jako nástroj obrany, podpory či prezentace vlastního „ega“. Tento nástroj může sloužit k ochraně a dosažení různých záměrů. Jedná se např. o ochranu sociálního statusu, prosazení norem, které dotyčný „přijal za své, čili správné“, utváření

⁷⁹⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 257-258.

⁸⁰⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 258.

vlastní image. Druhá forma je „dehumanizující strategie“, ve které je násilí použito primárně jako prostředek k dosažení cíle, bez jakýchkoli dalších záměrů. Projevuje se ve formách násilného jednání, vykořisťování, využívání ostatních nebo vybití vlastní frustrace.⁸¹⁾

Za daných podmínek není možné toto jednání ospravedlnit ani z hlediska zákona, interních předpisů ani lidské morálky. První podmínkou je postavení mimo zákonný rámec. Druhou podmínkou je nepřiměřenost, přehnanost a přesažení limitů nezbytnosti. Třetí podmínkou je porušení zásady absolutního respektování principů koexistence a proporcionality. Poslední podmínka se týká použití zbraně, které je dovoleno výlučně na základě zákona a podmínky jejího použití rovněž stanoví zákonná úprava.⁸²⁾

Specifickou oblastí je použití donucovacích prostředků při hromadných nezákonných vystoupeních. Při takovýchto akcích by se policie měla řídit jistými doporučeními, aby nedocházelo ke střetům mezi policií a zúčastněnými a nezavdával tak médiím důvod ještě více škodit pověsti policie. Je třeba klást důraz na nevyhrožování násilím, je vhodné popsat možnost užití násilí, ale nikoliv jí hned praktikovat. Dále je důležitá komunikace, pokud jsou mezi účastníky jedinci, které policista možná zná, je jejich participace na diskusi příznačná. V tomto ohledu je účinné získávat jednotlivé účastníky na svou stranu a snažit se s nimi navázat dialog, směřující ke společnému řešení nebo využívat pro komunikaci třetích stran. Účastníkům akce by měly být pokládány otázky, které nebudou provokativní, spíše budou jedince pobízet k vlastnímu zamyšlení. Policista by měl v tomto ohledu umožnit účastníkům zachovat si vlastní tvář. Pokud se situace vyhroť natolik, že je přivolána stála pořádková jednotka, můžeme pomocí dílčích operací demonstrovat sílu, která ovšem nesmí působit represivním charakterem.⁸³⁾

⁸¹⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 259.

⁸²⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 259.

⁸³⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 260.

2.5. Policie a lidská práva

Základní lidská práva jsou deklarována Listinou základních práv a svobod, představující právní rámec etického a morálního chování. Jak jsme si již v předchozí kapitole řekli, policie je povinna respektovat práva a svobody zaručené Listinou základních práv a svobod. Jedním z úloh policie je ochrana lidských práv, spolu s výkonem zákonné pravomoci, která jí přísluší na základě státní moci ve jménu občanů, za účelem ochrany jich samotných a ochrany jejich institucí. V této oblasti můžeme na polici pohlížet z dvou různých charakteristik rolí. V rámci první charakteristiky se prosazují zákony, předchází se trestné činnosti a veřejným nepokojům. Druhá se týká nabízené humanitární sociální služby v nouzi, jakéhokoli rozsahu. Realizace lidských práv je záležitostí sociálního pořádku, který představuje přijatelnou míru trestné činnosti a nízkým stupněm veřejného napětí. Z toho lze usuzovat, že sociální pořádek do jisté míry závisí na účinné policejní práci, stejně jako na dobrém výkonu státní správy. Neexistence sociálního pořádku je důsledkem porušování lidských práv v průběhu trestního řízení.⁸⁴⁾

Policejní práce má významný vliv na dodržování respektu k občanským a politickým právům. Tento vliv se může projevit v pozitivním i negativním světle, ovšem její podíl je nezpochybnitelný. Policie jako orgán činný v trestním řízení prosazuje a respektuje zákony, chrání lidská práva. I přes tuto tezi policie samotná zákonem není. V tomto ohledu opět může dojít k selhání povinností a nedržení se etických zásad, proto následně musí přijít zásah v podobě disciplinárních opatření spolu s vnitřními reformami, které mají zabránit opakovanému jednání. Správná volba pravomocí je jedním z ukazatelů dobré práce policie.⁸⁵⁾

Policie má v rámci své práce zákonné důvody, povolující omezení práv, které vychází kromě naší zákonné úpravy i z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Činnost policie musí zastávat zásadu zákonnosti. Smyslem této zásady je užití pouze těch pravomocí, které zákon jasně ukládá, čímž se

⁸⁴⁾ BÍLEK, Pavel a DUFKOVÁ, Ivana. *Policie a lidská práva*. Praha: Themis, 2000. ISBN 80-85821-94-X. Str. 31-32.

⁸⁵⁾ BÍLEK, Pavel a DUFKOVÁ, Ivana. *Policie a lidská práva*. Praha: Themis, 2000. ISBN 80-85821-94-X. Str. 32-33.

chrání policie při správném plnění jejich povinností. Stejně jako se ochrana vztahuje i na veřejnost před svévolným a nesprávným zasahováním do jejich svobod.⁸⁶⁾

Kromě zákonných norem a předpisů zde existují ještě další nesmluvní texty, které se věnují specifickým oblastem postavení práce policie v rámci lidských práv. V rámci systému OSN a Rady Evropy existuje Kodex OSN a chování příslušníků orgánů činných v trestním řízení a jeho obdoba na úseku Rady Evropy Deklarace o policii. Z těchto dokumentací vychází stanovisko zastupování společnosti policií v trestním řízení jako celku a zajištění odpovědnosti vůči ní. Toto stanovisko se zcela určitě týká charakteru policejní práce a vztahů v rámci policejní subkultury a společností, ve které vykonává veřejnou službu. Dalšími dokumenty OSN je Soubor principů pro ochranu všech osob v případě zatčení a uvěznění a Základní principy použití síly a střelných zbraní příslušníky orgánů činných v trestním řízení. Ukládá doporučené postupy, během kterých konkrétních situacích, je účinné použití síly a střelné zbraně. Obsahem těchto dokumentů jsou i normy, představující základ pro tvorbu vnitrostátních pravidel a směrnic, dále nabídka širokého spektra vybavení, umožňující použití síly a střelné zbraně. Součástí je i seznam, obsahující taxativní výčet obranných prostředků a podmínek použití střelné zbraně. Dále se věnují oblastem jako policejní výcvik, odborné poradenství pro policisty v případě stresových situací a individuální odpovědnosti policistů a nadřízených. Přestože je charakterem těchto listin podpůrný a nepředstavují žádná závazná stanoviska, zdůrazňují a zesilují smluvní opatření. Další funkcí je podpora souladu mezi danými opatřeními prostřednictvím tvorby obsahově rozsáhlých standardů za účelem jejich realizace.⁸⁷⁾

V České republice jsou významnými instituty Úřad zmocněnce pro lidská práva a Veřejný ochránce práv. Úkolem ochránce je ochrana občanů před jednáním úřadů a dalších institucí, které jsou zákonně vymezeny. Dalšími uskupeními, vstupující do této oblasti, jsou nestátní neziskové organizace. V rámci ochrany lidských práv mohou působit jako protivníci police. Tento vztah je z velké části

⁸⁶⁾ BÍLEK, Pavel a DUFKOVÁ, Ivana. *Policie a lidská práva*. Praha: Themis, 2000. ISBN 80-85821-94-X. Str. 33-34.

⁸⁷⁾ BÍLEK, Pavel a DUFKOVÁ, Ivana. *Policie a lidská práva*. Praha: Themis, 2000. ISBN 80-85821-94-X. Str. 34.

negativně ovlivněn médií, ovšem nedůvěra zde panuje i ze strany samotné policie. Tato negativa pramení zejména ze situací, ve kterých se tyto organizace setkávají spolu s policií a představují velmi citlivé záležitosti z hlediska dodržování lidských práv. Pozitivním znakem jsou ale snahy o vzájemnou spolupráci prostřednictvím pořádání setkání zástupců z řad policie a aktivistů neziskových organizací. Cílem těchto dialogů by mělo být vyjasnění sporných otázek a hledání cest pro vzájemnou podporu a spolupráci.⁸⁸⁾

⁸⁸⁾ BÍLEK, Pavel a DUFKOVÁ, Ivana. *Policie a lidská práva*. Praha: Themis, 2000. ISBN 80-85821-94-X. Str. 36.

3. Policie ČR

Policie představuje státní aparát, sloužící k ochraně bezpečnosti osob, majetku a veřejného pořádku. Jeho úkolem je předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu spolu s dalšími úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti. Všechny tyto úkoly jsou jí přiřknuty zákonem, stejně jako rozsah pravomocí, které k výkonu veřejné služby má.⁸⁹⁾

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR stanovuje základní povinnosti každého policisty nebo zaměstnance policie. Mezi tyto základní povinnosti patří zdvořilost, iniciativa, přiměřenost postupu a poučování. Při výkonu své práce jsou povinni dodržovat pravidla zdvořilosti a dbát cti vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní. Iniciativa policie představuje jistou povinnost, kterou každý příslušník policie má a na základě které je povinný provést jistý úkon v rámci své pravomoci nebo přijmout jiná opatření. Tyto postupy musí být v souladu s principem proporcionality. Je třeba dbát, aby nikomu v důsledku policejního postupu nevznikla bezdůvodná újma a počínat si tak, aby daný zásah do práv a svobod osob nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného úkonem. V rámci své činnosti je policie povinna se prokazovat svou příslušností služebním stejnokrojem, služebním průkazem nebo odznakem policie. Poslední povinností je poučit osobu vůči níž má zásah směřovat o právních úkonech provedení úkonu spolu s právy a povinnostmi, které dotčená osoba v daný moment má.⁹⁰⁾

Mimo zákony, upravující činnost policie je zde celá řada interních předpisů, které jsou pro policii jako konkrétní subkulturu závazné. Tyto předpisy mají doplňující charakter a prohlubují policejní práci z různých hledisek mimo těch zákonných, které jsou samozřejmě více důležité, ovšem ani ty nelze opomenout. Jedním z takovýchto předpisů, který pokládá stavební kámen pro morální hodnoty a celkové etické myšlení je Etický kodex Policie České republiky. Předpokládá se, že každý policista disponuje jistou morálkou a hodnotami, které jsou obecně v celé společnosti uznávané. Jako např. všichni lidé jsou si bez rozdílu rovni a nikdo

⁸⁹⁾ ČESKO. § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - znění od 28. 6. 2022. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 26. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273#p2>

⁹⁰⁾ ČESKO. § 9 - § 13 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - znění od 28. 6. 2022. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 26. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273#cast3>

nemá právo vzít někomu život. Ve své podstatě je člověk dobrou bytostí bez zlého či škodlivého smýšlení. Dá se říct, že pokud se člověk rozhodne pro práci u policie je již ve svém nitru dobrým člověkem, protože chce pomáhat lidem a konat dobro. Tento předpoklad je poté doplněn právě oním kodexem, který tyto vlastnosti více rozvíjí a konkretizuje v rámci policejní činnosti. Nyní se blíže seznámíme s Etickým kodexem Policie České republiky.

3.1. Etický kodex Policie České republiky a jeho význam

Vznik tohoto etického kodexu měl významný přínos pro policejní práci. V procesu vzniku byla důležitým milníkem rezoluce Rady Evropy č. 690/1979, obsahující 8 bodů a Deklaraci o policii. Samotná deklarace se skládá ze 3 částí a obsahem jsou základní etické povinnosti policisty, statut policie a poslední část je věnována otázkám, týkající se války a okupace. Zpracování těchto dokumentů sebou neslo i požadavek na transformaci do vnitrostátního práva unijních států. Důležitým výstupem je definování základních etických povinností policisty:⁹¹⁾

1. Každý policista je povinen plnit úkoly, které mu ukládá zákon, přičemž chrání své spoluobčany před násilím a jinými nezákonnostmi, které vymezuje zákon.
2. Každý policista musí být bezúhonný, neúplatný a musí vykonávat svoji práci důstojně, zejména nesmí podlehnout korupci.
3. Popravy, mučení a další formy nelidského či ponižujícího jednání jsou policistům za všech okolností zakázány. Každý policista musí příkazy k takovému jednání ignorovat.
4. Policista musí uposlechnout rozkazů, které jsou v souladu se zákony, neuposlechne však rozkazu, o němž ví, že je v rozporu se zákonem.
5. Policista musí odepřít splnění rozkazu, který je v rozporu se zákonem. Pokud by však porušení zákona mělo vážné nebo nenapravitelné důsledky, musí policista v rámci svých možností učinit takové opatření, aby k těmto důsledkům nedošlo.
6. Pokud by porušení zákona nemělo vážné či nenapravitelné následky, je policista povinen na toto porušení, popř. jeho opakování, upozornit svého

⁹¹⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 206-207.

nadřízeného. Jestliže toto upozornění zůstane bez odezvy, musí mít policista možnost obrátit se na vyššího nadřízeného.

7. Policistu nelze potrestat za to, že odmítl splnit rozkaz, který je v rozporu se zákonem.
8. Policista musí odmítnout provedení úkonů omezující osobní svobodu občana pro jeho rasu, politické nebo náboženské přesvědčení.
9. Každý policista osobně odpovídá za své jednání a nesprávná rozhodnutí, k nimž dal příkaz a která nejsou v souladu se zákonem.
10. Služební vztahy musí být jasně stanoveny. Policista musí mít možnost se odvolat proti nesprávnému rozkazu k vyššímu funkcionáři.
11. Legislativní orgány musí vytvořit systému garancí proti újmám, které mohou vyplynout z činnosti policie.
12. Při plnění svých úkolů musí policista jednat s potřebným důrazem, nesmí se však dopustit nepřiměřeného násilí a musí postupovat v souladu se zákonem.
13. Použití zbraně musí být jasně a přesně vymezeno zákonem.
14. Policista je povinen při jednání a jiných úkonech s osobou, jejíž zdravotní stav vyžaduje lékařskou péči, přizvat lékaře a učinit další opatření k ochraně života a zdraví této osoby. Musí se podřídit pokynům lékaře, pokud tento usoudí, že osoba musí být umístěna pod lékařským dohledem.
15. Policista musí zachovávat mlčenlivost v otázkách majících důvěrný charakter, se kterými se seznámí, pokud výkon jeho funkce nebo zákon mu nevelí jednat jinak.
16. Každý policista, který jedná v souladu s touto deklarací, má právo na aktivní, materiální a morální podporu společnosti, pro niž vykonává své úkoly.

Spousta těchto ustanovení byla v rámci procesu etického kodexu v českém prostředí převzata. Ovšem ještě důležitějším dokumentem, který ovlivnil náš etický kodex byl Evropský kodex policejní etiky. Vznikl jako doporučení Výboru ministrů Rady Evropy pro členské státy, a i v současnosti představuje jeden z nejdůležitějších dokumentů upravující rámec hodnotových a morálních hledisek policejní práce. Evropský kodex rozpracovává mnohem komplexněji konkrétní

aspekty policejní činnosti, snažící se je postihnout jak co do vnitřní struktury, tak i ve vazbě na společnost jako celku.⁹²⁾

Z hlediska obsahu se Evropský kodex policejní etiky věnuje cílům policie, právnímu základu, který policie v právním státě má. Dále vymezuje systém trestního soudnictví a organizační strukturu policie. Obsahem je i směrnice upravující činnost policie a nedílnou součástí jsou i kapitoly o zodpovědnosti a kontrole policii a výzkumu a mezinárodní spolupráci.

Zaměstnanci státních služeb jsou vystaveni pozornosti veřejnosti a během jejich práce přichází do kontaktu s různými aspekty lidského chování. Při tomto střetu se vytvářejí různá etická dilemata, které jsou nuceni řešit během svého zaměstnání. V případě policie je veřejností této instituci přiznána ochrana bezpečnosti osob a veřejného pořádku s ohledem na míru očekávané profesionality. V tomto kontextu Evropský kodex policejní etiky vyjadřuje souhrn hodnot, principů a požadavků, umožňující regulaci konkrétní profesionální činnosti. Smyslem tohoto dokumentu je policistům poskytnout soubor zásad a směrnic, které se vztahují k cílům působení policie, jejího fungování a kontroly. Ustanovení formulují daná doporučení, potřeby policie a příslušná opatření na úspěšné plnění jejího poslání při prevenci a odhalování kriminality, ochrany zákonnosti a pořádku.⁹³⁾

Všechny tyto směry vedly k jednomu cíli, a to v našich podmínkách vytvořit dokument, který bude založen na obdobných principech. Ve společnosti převládaly názory o nutnosti vypracování etického kodexu již od roku 1997. Dalším podnětem pro tvorbu byl i výzkum veřejného mínění z roku 2004. Tento rok byl zlomový a na základě již zmíněných stimulů v listopadu 2004 vznikla konečná verze českého etického kodexu pro Policii ČR a 21. ledna 2005 byl Etický kodex Policie České republiky vydán rozkazem policejního prezidenta č. 1/2005. Okruh adresátů je tvořen jak samotnými příslušníky policie, tak i jejími zaměstnanci

⁹²⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 208.

⁹³⁾ DUFKOVÁ, Ivana a Jiří ZLÁMAL. *Policejní a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. ISBN (brož.): Str. 15-16.

a i veřejností. Tento dokument byl následně mírně upraven rozkazem policejního prezidenta ze dne 2.1. 2009 o profesní etice Policie České republiky.⁹⁴⁾

3.2. Morální hodnoty u Policie v ČR

Nyní se dostaneme ke stěžejní části mé práce, která se zabývá morálními hodnotami. Tyto morální hodnoty jsou důležité a musí být jasně stanoveny, protože na jejich základě jsou vytvářeny základy pro identifikaci a řešení konkrétních morálních problémů jednotlivými policisty. Samozřejmě pokud je daný problém upraven zákonem, služebním předpisem či nařízením jedinec nemá možnost se z hlediska svého morálního cítění odchýlit řešením, ale v ostatních případech je nezbytná právě ona specifikace etických hodnot. Hodnoty nemají právní základ a nepředstavují žádné normy a pravidla chování. Jedná se o obecné principy, které by měly tvořit základ názorů a východiska rozhodování. V dřívějších kapitolách jsme si již jistou skupinu hodnot vymezili, jako např. lidský život, bezúhonnost, ústavní a zákonný rámec, sebezdokonalování, odpovědnost, spolupráce, řešení problémů veřejnosti, sebehodnocení apod. Z pohledu Etického kodexu jsou základními hodnotami Policie České republiky profesionalita, nestrannost, odpovědnost, ohleduplnost a bezúhonnost.⁹⁵⁾

3.2.1. Profesionalita

To, že profesionalita a profesionální chování je nezbytným požadavkem na policejní práci jsme si již řekli. Z morálního hlediska profesionalita podtrhává policistovu osobnost a jeho samotný výkon práce. Tento přístup představuje osobní zodpovědnost, kterou policista musí mít, za svoji morální úroveň a svůj profesionální výkon. Chování policie musí být bezúhonné a musí důstojně reprezentovat policii jako celek svým jednáním, vystupování i zevnějškem. Součástí profesionálního chování jsou i sociální a psychologické a etické schopnosti a dovednosti. Z hlediska morálních hodnot je důležité zvládat složité situace v podobě morálních dilemat, umět přijmout zodpovědnost za svá rozhodnutí a snažit se pracovat na prohlubování osobních charakterových vlastností a kvalit ať už na základě zkušeností či vzdělávacích aktivit. S ohledem

⁹⁴⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 209.

⁹⁵⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 213.

na profesionalitu musí policista disponovat a umět používat mentální i fyzickou dominanci. Mentální dominance představuje různé projevy autority vůči občanům, kteří uposlechnou bez jakéhokoli odporu, projevy moci, na jejichž základě si je občan vědom policejních mocenských prostředků a představuje určitý výsledek přesvědčování za pomoci náznaků, symbolů, argumentací a celkové vhodné volbě slov. Celkově profesionalita tedy představuje komplexní vybavenost, která zaručuje, že jedinec bude schopen se popasovat s úkoly, které se odehrají ve sféře jeho odpovědnosti.⁹⁶⁾

3.2.2. Nestrannost

Na základě této hodnoty policie musí poskytovat každému jedinci rovný a stejný přístup ke svým službám. Toto pravidlo působí obousměrně, každý občan má právo v případě potřeby zavolat policii o pomoc. V tomto kontextu je důležité dodržovat princip objektivity, který zajišťuje policistovi jeho důvěryhodnost z pohledu veřejného mínění. Tento princip vymezuje policejní práci jako společenský úkol, který vyžaduje odsunutí osobních pocitů a postojů. V případech, kdy policista takto nečiní, může nastat jeden ze dvou extrémů. Prvním extrémem je přílišná zaujatost, kdy do řešení daného problému obvykle vstupují emoce a osobní názory policisty. Prvotní záměr může být dobrý, ale nedostatečný odstup od situace a účastníků vede k opačnému, lhostejnému postoji. Druhým extrémem je nezaujatost, lhostejnost, odtažitost až cynismus. Tyto aspekty policejní práce vznikají v důsledku přílišného idealismu. Policista mívá zkreslený, do jisté míry až stereotypní pohled na věc.⁹⁷⁾

Hranice mezi dodržením objektivity a rovnosti přístupu k různým situacím, vyžadující policistovo úsilí je velmi tenká. Aby nedocházelo k porušování je nezbytným úkolem morálního sebezdokonalování rozvíjet tyto schopnosti a dovednosti, které vedou k zachování rovnosti a objektivity. Pokud policista ve velké míře poruší princip rovnocenného přístupu k veřejným prostředkům a k pomoci nastane protekcionismus a ignorování. V rámci protekcionismu si policista vybírá konkrétní skupiny či jedince, kterým věnuje zvláštní pozornost.

⁹⁶⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 213-215.

⁹⁷⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 216.

Opakem tohoto úkazu je ignorování, kdy policista nevěnuje určitým skupinám či jedincům žádnou pozornost a nechává je bez povšimnutí. Nejčastěji se s porušováním nestrannosti setkáváme u dopravní policie, která má tendence pokutovat řidiče za stejné prohřešky různě v závislosti na barvě pleti, pohlaví či rase.⁹⁸⁾

3.2.3. Odpovědnost

Odpovědností jsme se již zabývali v rámci teoretického vymezení, nyní se zaměříme na odpovědnost v rámci policejní práce. Odpovědnost policisty vychází z jeho činnosti, která mu je přiznána na základě zákona. Schopnost mít odpovědnost představuje umět porozumět dané situaci na pozadí co nejširšího spektra poukazů. S odpovědností souvisí i rozhodovací svoboda. Její stupeň závisí na charakteru policejní práce, na zhodnocení parametrů vzniklé situace a také na celkové podobě a kvalitě jeho interpretace světa jako celku a místa člověka v něm. Odpovědnost vychází i z principu volného uvážení, který zdůrazňuje, že ačkoliv práce a rozhodnutí policisty musí být v souladu se zákonem, vstupují sem i samotná rozhodnutí, která vychází přímo z osoby policisty. Policista musí určitou mírou vlastního uvážení disponovat. Díky tomu je schopen nejen tvořivě aplikovat, ale v odůvodněných případech i ignorovat nebo pozměnit interpretaci současných zákonů nebo je uplatňovat jen z části.⁹⁹⁾

Etický kodex vnímá morální odpovědnost jako nezbytnou vlastnost, kterou si policista musí uvědomovat z hlediska svého postavení ve společnosti. Tato vlastnost jim je dána veřejností a na základě ní jsou nuceni neustále vyvíjet nezbytné úsilí, aby se řídili nejvyššími možnými standardy policejní práce, tak aby byla zachována důvěra ze strany veřejnosti.¹⁰⁰⁾

3.2.4. Ohleduplnost

Etický kodex v tomto ohledu ohleduplnost interpretuje jako neemoční profesionalitu a rozhodné vystupování, především při úkonech policie, kterými je

⁹⁸⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 216-217.

⁹⁹⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 217-218.

¹⁰⁰⁾ DUFKOVÁ, Ivana a Jiří ZLÁMAL. *Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. ISBN (brož.): Str. 47.

zasahováno do lidských práv a svobod. V rámci tohoto vymezení je důležité, aby policista měl kontrolu nad svým prožíváním, porozumět mu a dokázat jej označit a umět s ním celkově pracovat. Emocionální stav policisty proto musí být v rovnováze. Policista v rozrušení nemůže být schopen podat profesionální a efektivní výkon, stejně jako policista, kterému je naopak vše lhostejné a nedává najevo žádné emoce. Je proto nezbytné zvládat řešení složitých situací, vzít v úvahu širší souvislosti a s ohledem na tyto souvislosti s citem zvážil možnosti řešení a poté dokázal se vši odpovědností rozhodnout. V tomto kontextu se bavíme o relativní ohleduplnosti, ale existují i výklady ohleduplnosti, které mají mnohem vyhraněnější názor. Lidská důstojnost představuje absolutní hranici policejní činnosti, představuje hodnotu, která je ve své podstatě naprosto neměnná v souvislosti s jakýmkoli policejním zásahem.

Ohleduplnost lze vymezit i v rámci policie samotné. Je nezbytná i mezi vztahy policistů. Je naprosto přirozené, že vztahy mezi jednotlivými odděleními a hodnotami jsou dosti komplikované a do jisté míry i konfliktní. Policisté proto musí být vůči sobě ohleduplní jak ve vztazích vertikální nadřízenosti a podřízenosti, tak i ve vztazích horizontální spolupráce.¹⁰¹⁾

3.2.5. Bezúhonnost

Morální bezúhonnost představuje souhrn několika aspektů, o které policista musí dbát. Jedním z aspektů je soulad s vědomím, morálními hodnotami, principy a zásadami, které policista zastává se společenskými obecně platnými zásadami, které se v demokratické společnosti uplatňují. Soulad musí být i mezi jeho svědomím a rozumem. Z hlediska vnitřních reakcí, je důležité, aby svědomí vedlo rozum k odpovědnosti a rozum nutil svědomí k hlubšímu poznání věcí. Bezúhonnost spočívá ve vyrovnanosti mezi vnitřním přesvědčením člověka a očekáváním, které vyplývá z jeho sociální role, která mu byla společností přiznána. Morální autonomie musí být ve shodě s jeho místem v sociálním prostředí.¹⁰²⁾

¹⁰¹⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 218-220.

¹⁰²⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 220-221.

3.3. Mravní normy u Policie ČR

Mravní normy představují určitou formu závazku, to jak vůči veřejnosti, tak i mezi příslušníky policie navzájem. K dosažení těchto norem, je důležité jejich pochopení a vyvíjet neustálou motivaci řídit se těmito mravními standardy. Dalším nezbytným faktorem je vliv prostředí, a to jak vnitřního, tak i vnějšího. Na základě těchto norem lze posuzovat a vyhodnocovat činnost policie. Představují principy, které pokládají základy pro organizaci pracovního života a práce policie a zároveň dávají práci policie smysl. Jsou v nich obsaženy pravidla a přístupy, které policie využívá v rámci analýzy a volby správného řešení situace. Přináší vliv na celkový obraz policie z pohledu široké veřejnosti.

3.3.1. Morální integrita

S prosazováním morálních norem přichází pojem morální integrita, která představuje celkové smýšlení, chování a chápání jeho celkového osobnostního profilu. Součástí morální integrity jedince jsou jeho schopnosti, dovednosti, stavy, psychické procesy a morální citění. Morální integrita je tvořena jednak opatrností, která spočívá v umění uvolnit napětí konfliktu a racionálně rozhodnout o správném postupu. Je spojena s důvěrou, která je nezbytná mezi jednotlivými vztahy na pracovišti a samozřejmě mezi policií a veřejností. Morální integrita je do jisté míry charakterizována i svým sociálním charakterem. V policejní práci je důležité neupřednostňovat vlastní zájmy a neinklinovat k sobeckosti. V rámci svého morálního rozhodování je důležité disponovat i odvahou a být intelektuálně upřímný, čímž se míní schopnost přiznat si své chyby anebo nevědomost. Morální integrita vyžaduje mít smysl pro spravedlnost, být zodpovědný, zdvořilý a profesionální. V neposlední řadě je nezbytná sebekontrola, která představuje nejdůležitější součást osobnostního profilu policisty.¹⁰³⁾

3.3.2. Vztahy mezi policisty navzájem

Jak jsme si již řekli, uplatňování těchto norem je důležité i v rámci policejní subkultury. Vztahy mezi policisty proto musí být založeny na vzájemné úctě, loajálnosti a solidaritě. V rámci zachování úcty jsou zakázány jakékoli projevy

¹⁰³⁾ NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3. Str. 224-225.

diskriminace z hlediska pohlaví, rasy nebo náboženského vyznání. Policisté jsou povinni dodržovat zdrženlivé chování v rámci projevování názorů a úvah, které jsou v rozporu s trestním zákonem, veřejným pořádkem nebo profesionální disciplínou. Loajálnost policisty se projevuje v jeho upřímném jednání. Základem je sdělování profesionálních informací svým kolegům. Nedílnou součástí je ovšem i sdělovat napřímo osobám své stížnosti, které na ni jsou, a chovat se přitom korektně. Loajálností se rozumí i povinnost dodržovat mlčenlivost týkající se informací osobního charakteru. Poslední je solidarita, která je nezbytná pro policejní práci a vyznačuje se trvalou pohotovostí ve vztahu ke kolegům. Z hlediska solidarity má každý policista povinnost jednat, je-li svědkem nějakého trestného nebo nebezpečného chování, nelidského či ponižujícího zacházení. V takovémto případě je povinen těmto projevům zabránit nebo je ohlásit nadřízené osobě bez ohledu na organizační postavení pachatele.¹⁰⁴⁾

¹⁰⁴⁾ DUFKOVÁ, Ivana a Jiří ZLÁMAL. *Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. ISBN (brož.): Str. 63-65.

4. Policie v USA

Americký policejní systém se liší od našeho českého. Tato rozdílnost pramení již ze státního uspořádání, které je v Spojených státech amerických komplikované. Z hlediska státního zřízení se jedná o federativní prezidentskou republiku, je tvořena 50 státy a jedním federálním distriktem (District of Columbia). Tyto státy si v širokém spektru zanechávají do jisté míry samostatnost, mají svého guvernéra, vládu a zákonný sbor s výjimkou onoho federálního distriktu, který je podřízen federálnímu ministru vnitra. Samotná vnitřní organizace států je různorodá.¹⁰⁵⁾

4.1. Struktura a činnost amerického policejního systému

Vymáhání práva v USA se projevuje značnou formou decentralizace a neexistuje žádná policie, která by působila na celostátní úrovni v takové podobě jako je tomu v České republice. Americká policie představuje jednu ze tří složek amerického trestního systému spolu se soudy a věznicemi. Na té nejvyšší úrovni existují federální policejní úřady. V rámci USA existuje 65 takovýchto agentur a 27 kanceláří generálního inspektora a jejich pravomoci se vztahují na všechny jednotlivé státy. Na pomyslném vrcholku pyramidy stojí Ministerstvo spravedlnosti, které je zodpovědné za dohled nad poměrnou částí policejních aktivit na federální úrovni. Jako příklad těchto agentur můžeme uvést CIA, DEA nebo FBI. Do pole jejich působnosti spadají záležitosti ovlivňující celou zemi, nikoli však rutinní policejní záležitosti na území USA, které jsou často předmětem médií.¹⁰⁶⁾

V rámci každého státu poté existuje státní policie, která vykonává své pravomoci na území daného státu. Výkon jejich funkcí stojí mimo pravomoci okresních šerifů a jejich financování je hrazeno státními vládami a okresními samosprávami, což do značné míry umožňuje efektivněji řídit policejní práci. Jednotlivé státy jsou rozděleny do mnoha okresů, které jsou zastupováni šerify či menšími okresními sbory. Tyto útvary představují ty nejmenší a jejich oblast působnosti je pouze na malém území. Pod okresní policií je městská policie, jejíž velikost se odvíjí

¹⁰⁵⁾ SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: středověk, novověk*. Praha: Slávy dcera, 2006. ISBN 80-903725-2-x. Str. 523.

¹⁰⁶⁾ *Snahy o federální reformu americké policie během vlády Baracka Obamy a Donalda Trumpa* [online]. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, 2022. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/176028/130344930.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Str. 4.

od oblasti, ve které působí. Mezi rozsáhlejší oddělení patří např. New York City Police Department nebo Los Angeles Police Department.¹⁰⁷⁾

Odlišnosti mezi federální a státní úrovní je významná. Pokud bychom měli zaměstnanost v USA vyjádřit v číslech mají Spojené státy americké zhruba 500 000 policistů a celkem 40 000 samostatných policejních sil. Kromě policistů, pracujících na plný úvazek, je zcela běžné, že mnoho měst má pomocné policisty, policisty na částečný úvazek a dobrovolné šerifské jednotky.¹⁰⁸⁾

Z hlediska policejní práce na federální úrovni, se jedná o zajišťování běžné policejní práce, hlídky, vyšetřování trestných činů, zabezpečení bezpečnosti a obrana, soudní operace a nápravná práce. Státní policie zabezpečuje širokou škálu úkolů, jako silniční hlídky a celostátní vyšetřování. Některé státy mají pouze silniční hlídky s vyšetřovacími funkcemi, na které se vztahuje samostatná agentura. Dalším důležitým úkolem je poskytovat součinnost místní policii při vyšetřování a mimořádných událostech, pokud okolnosti přesáhnou rámec místní policie. Na místní úrovni se policie zaměřuje na dodržování zákonnosti, poskytování hlídek a vyšetřování místních zločinů. Zvláštním institutem jsou policejní služby, které poskytují obvykle stejné služby jako místní policie konkrétním organizacím nebo oblastem. Jedná se zejména o školy, letiště, metro, nemocnice, bytové úřady a vládní budovy. Součástí systému jsou šerifovy kanceláře, které jsou zmocněny státem prosazovat státní právo na místní úrovni. Jednotliví zástupci provozují místní vězení, vydávají rozkazy a soudní předvolání a reagují na výzvy k službám v oblastech, stojících mimo policejní jurisdikci.¹⁰⁹⁾

4.2. Historický exkurz policie v USA

Z historického hlediska USA procházelo složitým vývojem, který byl silně ovlivněn kolonizací. Podporu pro vznik amerického policejního systému poskytl britský

¹⁰⁷⁾ *Snahy o federální reformu americké policie během vlády Baracka Obamy a Donalda Trumpa* [online]. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, 2022. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/176028/130344930.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Str. 4-6.

¹⁰⁸⁾ Varghese, Dr. John, *Police Structure: A Comparative Study of Policing Models* [přeloženo] [online]. [cit. 26. 2. 2024] Dostupné z: SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1605290> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1605290>.

¹⁰⁹⁾ *Reakce federální vlády USA na zastřelení Michaela Browna ve Fergusonu, Missouri* [online]. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, 2021. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/124796/130299940.pdf?sequence=1>. Str. 12-13.

system, který stál na obdobných principech. Vzhledem k značné decentralizaci moci se obnovovaly prastaré zvyky svépomoci a spoléhání sama na sebe. To vedlo k samostatnosti jednotlivých regionů, které si svou vlastní bezpečnost řídily nezávisle na názoru místního centra. Díky tomu se samotní občané mnohem aktivněji podíleli na zajišťování a udržování bezpečnosti. V rámci tohoto procesu šlo pozorovat tzv. vrstvení policejních praktik. Východ směřoval k vytvoření policejních ředitelství evropského typu, oproti tomu v mississippských oblastech si osadníci vystačili s nerozvinutým policejním systémem, stabilizující místní policejní úředníky. Na Divokém západě se doslova vrátili ke kmenovému až rodovému policejnímu systému, kde policistou byl každý, kdo potřeboval. Součástí vývoje byly také zvyky indiánských kmenů. Důležitým milníkem pro současný policejní systém je i skutečnost, že americká policie se formovala v období, kdy sama Evropa šla k policejním reformám. To přineslo uplatnění nejnovějších výsledků vědy a techniky, obzvlášť závěrů moderní kriminalistiky. Americká policie se během svého vývoje musela potýkat s řadou problémů a musela si své uznání vybojovat. Významné změny k lepšímu přinesl na začátku 20. století August Vollmer. Vollmer byl policejní náčelník z Berkley v Kalifornii a jeho cílem bylo prosadit principy preventivní policejní práce, kdy se policie měla více zajímat o běžné problémy komunity, ve které působila a zabraňovat, aby se zejména mladí lidé dostali na scestí. Dalším reformátorem byl O.W. Wilson, který se zaměřoval zejména na image policie. Snažil se, aby policie našla své čestné místo v systému trestních orgánů, stejně jako se snažil o vzbuzení věrohodnosti policie u veřejnosti.¹¹⁰⁾

Důležitým problémem, který také značně formoval policii v USA, tak jak jí známe dnes byla korupce. Bylo běžné, že většina vlivných politiků a vysoce postavených bohatých lidí, či dokonce kriminálních údržbovců udržovali velmi úzký vztah s policií, který si zajišťovali prostřednictvím úplatků. V takovýchto případech byly často do vedoucích míst dosazeni lidé, kteří byli loajální a vědělo se, že se na ně dá spolehnout. Policie v tomto ohledu často přehlížela trestnou činnost a svým způsobem se na ní podílela. Je nezpochybnitelným faktem, že profesionalita a kompetence ustoupily do pozadí politické loajality. Prvními kroky k zásadní

¹¹⁰⁾ SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: středověk, novověk*. Praha: Slávy dcera, 2006. ISBN 80-903725-2-x. Str. 508-509 a 561.

změně bylo vytvoření Mezinárodní asociace policejních náčelníků (International Association of Chiefs of Police - IACP) v roce 1893, kteří měli za úkol objasnit roli policie v americké společnosti. Dále měla za cíl dosáhnout policejním šéfům vyřešit rostoucí problémy spojené s výkonem policejní práce. Tato reforma stála na dvou základních principech. Prvním bylo vytvoření policejních organizací se specializací na vymáhání práva a druhým bylo vytvoření oddělení profesionálů, u kterých nehrozilo ovlivnění politikou.¹¹¹⁾

Vytvoření této asociace přispělo i k vývoji v oblasti profesní etiky, protože byl vytvořen etický kodex pro policisty v USA, tzv. Police Code of Ethics. Tento dokument stanovil základní odpovědnost policisty a do jisté míry připomíná přísahu, kterou policista pro výkon své profese musí složit.

4.3. Policejní etický kodex

Tento kodex přijala Asociace během 64. výroční konferenci a výstavě v říjnu 1957 a je pomyslnou předmluvou k posláním a závazkům, které policistům vyplývají vůči veřejnosti.¹¹²⁾

První bod se věnuje policejní práci jako službě veřejnosti. Policista je povinen sloužit komunitě, chránit životy a majetek, nevinné před podvody, slabé před útlakem nebo zastrašováním a míru milovné před násilím nebo nepořádkem. Dále je povinen dbát dodržování ústavního pořádku a respektovat práva zakotvená Ústavou jako jsou svoboda, rovnost a spravedlnost.

Druhý bod se týká chování policisty, kdy by měl žít svůj soukromí život, tak aby byl příkladem veřejnosti a nevrhal negativní světlo na sebe i samotnou instituci policie. Dále je policista zavázán k dodržování zákonnosti, interních předpisů, stejně jako dodržování mlčenlivosti u utajovaných informací. Policista také musí klást důraz na svůj osobnostní růst a profesionalitu. V rámci zachování své profesionality musí být odvážný, odhodlaný postavit se hrozícímu nebezpečí,

¹¹¹⁾ JOHNSON, Terrance A.; COX, III, RAYMOND W. Police ethics: Organizational implications [přeloženo] [online]. [cit. 2024 - 02- 28]. *Public Integrity*, 2004. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Cox-Raymond-2/publication/264120082_Police_Ethics_Organizational_Implications/links/5ad633ef0f7e9b28593839e2/Police-Ethics-Organizational-Implications.pdf. Str. 71.

¹¹²⁾ *Law Enforcement Code of Ethics* [přeloženo] [online]. Theiacp.org. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.theiacp.org/resources/law-enforcement-code-of-ethics>.

upřímný a dbát na blaho druhých. Všechny jeho aktivity musí být v souladu se zákonem i morálními principy a vždy musí být učiněny s dobrým úmyslem.

Třetí bod se vyjadřuje k samotným hodnotám, které by policista v rámci své práce měl zastávat. Kodex říká, že nesmí nechat svá rozhodnutí ovlivnit osobními pocity, předsudky, politickým přesvědčením, touhami či se nechat ovlivnit mezilidskými vztahy. V rámci vynucování zákona musí být zajištěna zdvořilost a přiměřenost, bez použití nadbytečné síly vedoucí k újmě a zároveň musí dodržovat poctivost a nesmí být přijímány odměny.

Ve čtvrtém bodě najdeme povinnost uznávat odznak daného policejního úřadu jako symbol veřejné víry a přijímat jej jako veřejnou důvěru, kterou je důležité ctít pro dodržování policejní etiky. Dále zakazuje jakékoli formy korupce a úplatků, a to jak na straně samotného policisty, tak i na straně jeho kolegů. V rámci zachování a hledání spravedlnosti musí policista spolupracovat se všemi orgány a jejich zástupci, které k tomu zákon opravňuje.

Předposlední část se zabývá výkonem policie, kde je každý policista odpovědný za svůj vlastní přístup profesionálního výkonu a zároveň se zavazuje k neustálému zvyšování a zlepšování úrovně svých znalostí a schopností.

Posledním bodem je slib, týkající se dodržování těchto cílů a ideálů. Do této části vstupuje i náboženská otázka, kdy policista slibuje výkon své profese před samotným Bohem.

Je zřejmé, že principy tohoto kodexu jsou do jisté míry shodné s principy našeho českého etického kodexu a stojí na stejných demokratických hodnotách. Jediným rozdílem, který bych vypíchlá je otázka náboženství. Vzhledem k tomu, že jsou Spojené státy americké velmi multikulturní stát, panují zde i různá náboženství. Nejrozšířenějším je ovšem křesťanství, a proto je i v samotném kodexu zahrnut závazek policisty dodržovat a vymáhat zákon v oddanosti k Bohu.

4.4. Kodex chování policie

Dalším důležitým dokumentem v rámci profesní etiky byl Kodex chování policie (Police Code of Conduct), který vydala také Mezinárodní asociace policejních náčelníků. Věnuje se jednotlivým aspektům policejní práce a skládá se z 9 částí.

První část se věnuje primárním povinnostem a pravomocím, které jsou policistovy svěřeny na základě zákona. Jedná se o výkon veřejné služby, ochrana životů, majetku, zachování míru a zajištění základních lidských práv.¹¹³⁾

Druhá část se týká samotného výkonu funkce policisty. Výkon těchto pravomocí musí být učiněn nestranně, bez přízně, náklonnosti nebo zlé vůle a bez jakékoli diskriminace. Se všemi občany musí být zacházeno rovnocenně. Na výkon nesmí mít vliv osobní záležitosti jedince. Zákony musí být vymáhány přiměřeně a zdvořile a při plnění svých povinností se policisté musí snažit získat maximální součinnost s veřejností. Jejich výkon musí vzbuzovat důvěru ve veřejném mínění a musí respektovat postavení, které zastávají.¹¹⁴⁾

Ve třetí části je vymezeno uvážení, kterého policista musí dbát ve svém rozhodování s ohledem na svěřenou funkci. Při svém rozhodování se má uplatňovat zásada přiměřenosti, dbát zákona a v rámci své profesionality je i nezbytné klást důraz na zvážení všech okolností. Uvážené používání diskrétnosti, založené na profesionální policejní kompetenci, přispěje k zachování dobrých vztahů a udržení důvěry veřejnosti.¹¹⁵⁾

Čtvrtá část se zabývá kontrolními technikami, které policisté v rámci svého výkonu používají. Policista používá pouze takové kontrolní techniky, které jsou za všech okolností přiměřené a měly by být používány s velkou mírou zdrženlivosti, aby nedošlo ke způsobení bolesti nebo utrpení. Použití těchto úkonů má předcházet diskusi, vyjednávání a přesvědčování a v případě, kdy tyto mechanismy selžou je možné použít těchto kontrolních technik.¹¹⁶⁾

Pátá a šestá část se týká důvěrnosti a integrity. Policista musí dodržovat důvěryhodnost z hlediska informací, které mají důvěrný charakter, zároveň veřejnost má právo na bezpečnost a soukromí a informace o nich získané nesmí být neoprávněně vyzrazeny. Pro zachování integrity policisty musí být jeho jednání v souladu se zákony a bezúhonné. Nesmí se podílet na korupčním nebo

¹¹³⁾ *Law Enforcement Code of Conduct* [přeloženo] [online]. Powerdms.com. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://public.powerdms.com/GreerSC/documents/1441302>.

¹¹⁴⁾ *Law Enforcement Code of Conduct* [přeloženo] [online]. Powerdms.com. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://public.powerdms.com/GreerSC/documents/1441302>.

¹¹⁵⁾ *Law Enforcement Code of Conduct* [přeloženo] [online]. Powerdms.com. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://public.powerdms.com/GreerSC/documents/1441302>.

¹¹⁶⁾ *Law Enforcement Code of Conduct* [přeloženo] [online]. Powerdms.com. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://public.powerdms.com/GreerSC/documents/1441302>.

úplatkářském jednání a zároveň nesmí takové činy tolerovat ani u svých kolegů. Dále nesmějí zneužívat svého postavení pro získání soukromých nebo jiných zvláštních výhod.¹¹⁷⁾

Sedmý bod se týká spolupráce s ostatními zákonnými institucemi. Během tohoto procesu musí policista přistupovat ke svým kolegům s respektem a ohleduplností. Osmý bod se vyjadřuje k osobě policisty z hlediska jeho schopností. Každý z policistů odpovídá za svou úroveň profesionálního výkonu a s ohledem na prohlubování těchto schopností využije každé přiměřené příležitosti ke zvýšení a zlepšení těchto znalostí a schopností. Je zde kladen důraz na neustálý profesní rozvoj, kterému by se měla věnovat pozornost po celou dobu výkonu profese. Poslední část se věnuje osobnímu životu policisty, který musí jít příkladem. Jeho povaha a chování nesmí diskreditovat jeho i samotnou policejní instituci.¹¹⁸⁾

4.5. Morální hodnoty u policie v USA

Tyto hodnoty vyplývají již z výše zmíněných dokumentů a jsou značně shodné s těmi, které zastávají policisté v České republice. Ačkoliv v současnosti se otázka morálky americké policie dotýká čím dál víc s ohledem na události posledních let. Asi těmi nejzávažnějšími případy, které otřáslы veřejností a důvěryhodností policie, byly úmrtí v důsledku policejního zákroku, kterých se policisté dopustili na občanech určitých ras. Tím nejznámějším případem bylo úmrtí George Floyda v roce 2020, který vyvolal řadu protestů a touhu po policejní reformě. Většina americké populace tyto zákroky vnímala jako rasově motivované a celkový problém s policejní brutalitou nabýval na obrátkách. Na tomto základě byl v červnu 2020 proveden průzkum veřejného mínění, který ukázal, že 57% Američanů, z čehož bylo 49% bělochů, vnímá častější používání nepřiměřené síly policisty vůči Afroameričanům, než proti jiným rasám. Jistě případ George Floyda nebyl jediným, ale byl jakýmsi impulzem pro americkou společnost, která prahne po

¹¹⁷⁾ *Law Enforcement Code of Conduct* [přeloženo] [online]. Powerdms.com. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://public.powerdms.com/GreerSC/documents/1441302>.

¹¹⁸⁾ *Law Enforcement Code of Conduct* [přeloženo] [online]. Powerdms.com. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://public.powerdms.com/GreerSC/documents/1441302>.

reformě americké policie. Je tedy zřejmé, že celková důvěra v policejní práci i samotné úředníky není nikterak velká.¹¹⁹⁾

Jak policejní etický kodex, tak i etický kodex chování odráží vysoké etické standardy v souladu s hodnotami a posláním a očekáváním komunity, které policie slouží. Proto je kladen velký důraz na vlastní profesionální úroveň, kterou je policista povinen si neustále prohlubovat. Pro zachování své profesionální úrovně musí dbát zejména dodržování dobré pověsti jak své, tak i samotné policie. Policista proto musí být bezúhonný a dbát jak zákonných a interních regulí, ale i samotných etických zásad a principů, ke kterým se zavázal přísahou. Dále musejí disponovat nestranností a ohleduplností, která je nezbytná pro efektivní a objektivní výkon policejní práce. Jejich výkon by neměl být jakkoli závislý na jiných aspektech než na zákonných normách. Vůči veřejnosti musí vystupovat nezaujatým, spravedlivým a nestranným způsobem, tak aby v oblasti vymáhání práva byla zachována důvěra občanů. Použití donucovacích a zajišťovacích prostředků musí být v souladu se zákonem a pouze v přiměřené formě a použité násilí či síla nesmí převyšovat rámec okolností. Dále je důležité, aby policisté přistupovali odpovědně ke své práci, řádně plnily své úkoly a povinnosti. Jejich odpovědnost vychází z postavení, které jim přísluší na základě zákonů, a proto jsou policisté přímo odpovědní za své činy a zároveň jsou povinni zasáhnout v případě protiprávního jednání. V rámci své odpovědnosti je důležité, aby nezneužívali svého postavení ve svůj prospěch ať už různými formami úplatkářství, přijímání darů, korupce nebo v podobě použití nepřiměřené síly v rámci policejního zásahu. V rámci svého profesionálního výkonu je důležitá také slušnost a diskrétnost, což představuje jedny ze základních povinností policisty. Důsledným uplatňováním těchto hodnot se upevňuje nejen u veřejnosti role policie, ale tento proces prospívá i samotnému jedinci, neboť se tím zvyšuje jeho profesionalita. Tyto hodnoty jsou významné i v rámci samotné agentury, protože

¹¹⁹⁾ *Snahy o federální reformu americké policie během vlády Baracka Obamy a Donalda Trumpa* [online]. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, 2022 [cit. 2024 - 02- 28]. Dostupné z:<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/176028/130344930.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Str. 33.

se od policistů očekává chování, které přispívá ke spolupráci mezi členy a zvyšuje mezi nimi vzájemný respekt.¹²⁰⁾

4.6. Korupce u policie v USA

Jedním z problémů, se kterým se americká společnost včetně americké policie potýká, je korupce. Tento nežádoucí jev vychází z několika příčin a zároveň může mít i různé podoby. V USA se s korupcí setkáváme již od historických počátků země. Z hlediska vnímání korupce veřejností se USA pohybuje na horních příčkách, jelikož tento společenský problém není záležitostí jen samotné policie, ale i celkové veřejné správy a státního aparátu.

Podmínky pro výskyt policejní korupce byly zejména v oblastech a komunitách, kde se objevovala vysoká míra kriminality a násilí. Zároveň se v těchto místech vyskytoval silně rozšířený pouliční a vnitřní obchod s drogami. V těchto oblastech sice existovaly policejní stanice a orgány, které se s těmito problémy měly umět vypořádat, ovšem do těchto institucí byly často přemísťováni policisté, kteří byli „problémový“. Nadřízení těmto jedincům nevěnovali dostatečnou pozornost a často, je zařazoval do nočních hlídek s cílem omezit jejich kontakt s místními obyvateli. Dalším faktorem bylo vysoké pracovní vytížení v daných oblastech, z toho důvodu nebyl dostatek času těmto „problémovým policistům“ poskytnout zvláštní dozor. Zároveň spousta těchto jedinců sami zastávali vysoké funkce bez patřičných manažerských dovedností a zkušeností. Dalším vliv na tento problém měl dozor z externích agenturních útvarů, které příliš často nenavštěvovali ani nekontrolovali tyto policejní stanice. Hlavním faktorem byla problematická oblast, spousta úředníků se těmto místům, s vysokou kriminalitou raději vyhýbala a zaměřovala se spíše na méně závažné oblasti. Všechny tyto záležitosti vedly v konečném důsledku, k tomu, že tito problémový jedinci měli ve výkonu své práce a svých povinností víceméně volnou ruku.¹²¹⁾

Fenomén policejní korupce spojený s drogovou kriminalitou není příliš rozšířený, ale jeho výskyt v tomto kontextu byl značný. Ačkoliv zpočátku zúčastnění policisté

¹²⁰⁾ *Standards of Conduct* [přeloženo] [online]. Theiacp.org. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://www.theiacp.org/resources/policy-center-resource/standards-of-conduct>.

¹²¹⁾ ALBRECHT, James F.; DE MELO BANDEIRA, Gonçalo S. Police Deviance and Corruption in the United States and in Portugal: Identifying Criminological Trends and Theoretical Explanations [přeloženo]. [online]. *Revista Jurídica Portucalense*, 2023. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://revistas.rcaap.pt/juridica/article/view/25751>. Str. 134-135.

vykonávali svou činnost dobře, aktivně zatýkali za drogové trestné činy a další závažné trestné činy, nakonec sklouzli k protiprávní jednání. Zneužívali důkazy a likvidovali drogy, aby se vyhnuli například zdlouhavému papírování. Dále také kradli zásilky drog, které pak poskytovaly jako odměnu spolupracujícím informátorům, dále si nechávali peníze od podezřelých a dalších účastníků, kteří se podíleli na trestné činnosti a v neposlední řadě zabavené a ukradené drogy využívali pro přeprodej dalším drogovým dealerům, díky čemuž svůj zisk zvětšovali.¹²²⁾

Z historického kontextu je známá celá řada skandálů policejní korupce, zejména v době, kdy americké společnosti dominovaly drogové kartely. Tyto kartely často poskytovali vysoké odměny policejním úředníkům, které přehlížely tuto závažnou trestnou činnost a zároveň předním členům kartelu donášeli důležité informace, které o nich policie měla. Díky tomuto vztahu, bylo velmi obtížné tuto drogovou kriminalitu rozkrýt a usvědčit. V současné době se o policejní korupci mluví v souvislosti s politikou. Americká společnost vnímá policii jako donucovací nástroj státu, který hájí zájmy vysokých politických představitelů, namísto běžných občanů. Ve veřejnosti panují názory, že policie slouží těm, kteří disponují financemi a odklání se tak od svého úkolu pomáhat k dosažení spravedlnosti.

4.7. Srovnání „ČR vs. USA“

Pokud bychom měli tyto dva modely srovnat je zřejmé, že z hlediska řízení a struktury se Česká republika i USA diametrálně liší. Tato rozdílnost spočívá již v samotném státním uspořádání. Řízení policie v České republice lze definovat obdobně jako řízení v některém ze států USA. Organizační pojetí policie v USA je mnohem rozsáhlejší a do jisté míry i komplikovanější, kdežto v České republice je policie řízena z jednoho centra a zároveň je i této jedné instituci, kterou je Ministerstvo vnitra, odpovědna.

Z hlediska profesní etiky můžeme konstatovat, že oba tyto systémy stojí na obdobných demokratických principech, které jsou zakotveny v jednotlivých dokumentech věnující se policejní etice. Každý z nich vymezuje základní etické

¹²²⁾ ALBRECHT, James F.; DE MELO BANDEIRA, Gonçalo S. Police Deviance and Corruption in the United States and in Portugal: Identifying Criminological Trends and Theoretical Explanations [přeloženo]. [online]. *Revista Jurídica Portucalense*, 2023. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: <https://revistas.rcaap.pt/juridica/article/view/25751>. Str. 135-136.

a morální standardy, které by policejní instituce měla na policistu klást. Jedná se zejména o profesionální přístup k práci, který spočívá jak ve fyzické, tak i ve psychologicko-sociálních schopnostech a dovednostech. Pro profesionalitu je důležité etické rozhodování, které se uplatňuje zejména při řešení složitých dilemat, kterým je policista v rámci své rutinní práce neustále vystaven. Je proto potřeba zvyšovat a prohlubovat tyto znalosti, a to po celou dobu služebního poměru. Dalším nezbytným standardem je profesionální chování, které je založené na ohleduplnosti, zdvořilosti a služební kázni. Takové chování je třeba uplatňovat jak vůči veřejnosti, tak i mezi sebou navzájem, aby policejní organizace mohla efektivně fungovat a jako celek působit důvěryhodně. Dále je důležité klást důraz na rovnocenný přístup k občanům, kde policista nesmí zneužívat svého postavení ve svůj prospěch. Nesmí se dopustit jakékoli diskriminace na základě pohlaví, rasy, náboženství, politického vyznání apod. Musí dbát své odpovědnosti, kterou přijal, přijetím oněch etických dokumentů a zákonné legislativy. A v neposlední řadě v rámci své profesionality musí udržovat svou integritu v rámci své instituce a být bezúhonný. To znamená, že jak v organizaci, tak i mimo ni, musí dodržovat zákonnost a jednat, tak aby byl příkladem společnosti, ve které slouží.

Velký rozdíl vidím ve vztahu s veřejností, protože z hlediska USA je evidentní, že policie nedosahuje velké obliby u svých občanů. Kdežto v České republice, až na pár výjimek, je policejní práce vnímána velmi pozitivně. Není zde tak velká fluktuace případů, které by byly spojovány s rasovými motivy, nepřiměřeným násilím nebo dokonce až policejní brutalitou. Ostatně jak už jsme si řekli, hranice mezi vymáháním zákona a porušením základních lidských práv je velmi tenká, ale myslím si, že v českém prostředí se tato hranice zdárně drží a jen tak ji něco nenaruší. Z amerických médií se mnohem častěji setkáváme s pojmy jako je policejní brutalita, kdy opravdu v důsledku nepřiměřených a často až brutálních zákroků dojde ke zmaření nejednoho lidského života. Z hlediska dodržování morálních a etických zásad jednoznačně vyhrává policie v České republice. V USA se nejedná o problém, který by byl viditelný napříč všemi státy, což je dáno do jisté míry rasovým složením obyvatelstva v každém státě. Ale události posledních let ukazují, že americká policie dříve či později bude nucena provést nějaké razantní kroky, které povedou ke zlepšení postupu jednotlivých policistů,

ke zvýšení profesionálního jednání a k celkovému zlepšení profesní etiky. Tento problém určitě souvisí i s politickým uspořádáním, který se v USA, ještě nějakou dobu nezmění. Proto si myslím, že občané v České republice mohou být s výkonem policie více než spokojeni, protože v porovnání s americkou policií z hlediska morálních hodnot a celkového profesionálního výkonu značně vedou.

5. Praktická část

V této části se diplomová práce zabývá výzkumem v podobě dotazníkového šetření, který podpoří získané informace a výstupy z literatury a odborných článků v oblasti morálních hodnot u policie v ČR.

5.1. Druh výzkumu

Výzkum probíhal za použití kvantitativní metody sběru dat, kdy se jednalo o dotazníkové šetření. Použitý dotazník se skládal z 15 otázek a jeho vyplňování probíhalo prostřednictvím internetové stránky survio.com.

5.2. Cíl výzkumu

Cílem tohoto šetření je zjistit celkové ladění ve společnosti v rámci dodržování morálních hodnot u policie v ČR a zároveň zjistit jaká je důvěra v samotnou policii ze strany občanů. Tyto výstupy později porovnáme s tím, co jsme již zjistili v teoretické části.

5.3. Hypotézy

Zde si stanovíme hypotézy, které poté na základě zanalyzovaných výsledků z dotazníku, budeme verifikovat či negovat.

Hypotéza č. 1: ***Policie ČR se z pohledu veřejnosti řídí morálními hodnotami.***

Hypotéza č. 2: ***Veřejnost má důvěru v policii a její práci.***

Hypotéza č. 3: ***Policie ČR není vnímána veřejností jako zkorumpovaná instituce.***

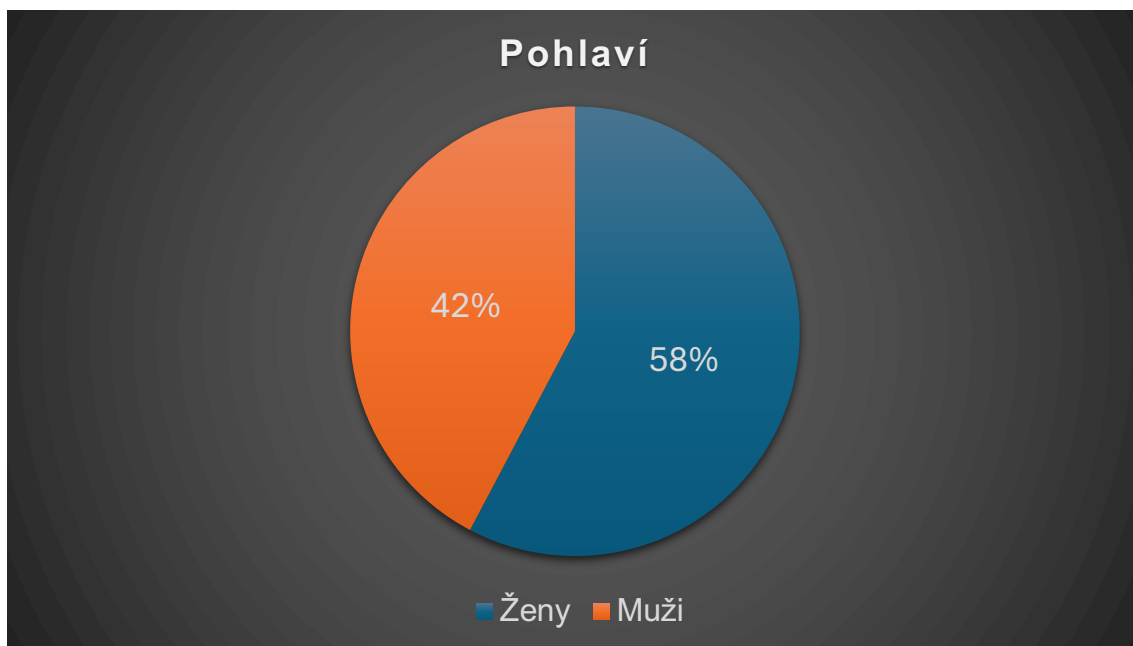
Hypotéza č. 4: ***Policejní práce je hodnocena občany pozitivně.***

5.4. Výzkumný vzorek

Do dotazníkového šetření se zapojilo 97 respondentů. Výzkum probíhal prostřednictvím dotazníku v internetové podobě. Zúčastnění respondenti byli z velké části především studenti z Policejní akademie v Praze až na pár výjimek.

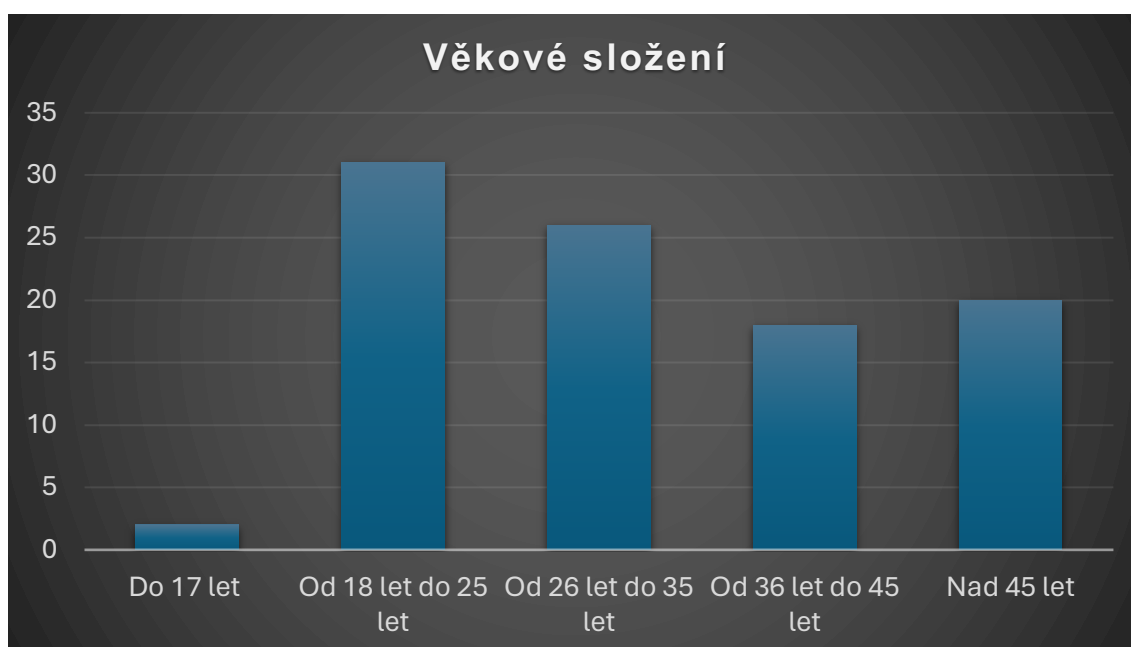
5.5. Faktografické údaje respondentů

Na grafu č. 1 lze vidět podíl mužů a žen, kteří se dotazníkového šetření zúčastnili. Z celkového počtu 97 respondentů se jednalo o 56 žen a 41 mužů.

Graf č. 1 – Pohlaví respondentů (Zdroj: Vlastní zpracování.)

Z hlediska věkového složení, které můžeme vidět na grafu č. 2, jsou zastoupeny všechny věkové kategorie. Nejmenší podíl má skupina do 17 let, oproti tomu nejvíce respondentů bylo z kategorie od 18 let do 25 let. Celkem jich bylo 31, hned za nimi byla skupina od 26 let do 35 let, kterých bylo 26.

Graf č. 2 – Věk respondentů. (Zdroj: Vlastní zpracování.)

5.6. Analýza získaných dat a vyhodnocení hypotéz

Nyní přistoupíme k vyhodnocení získaných výstupů na jejichž základech zhodnotíme nadefinované hypotézy.

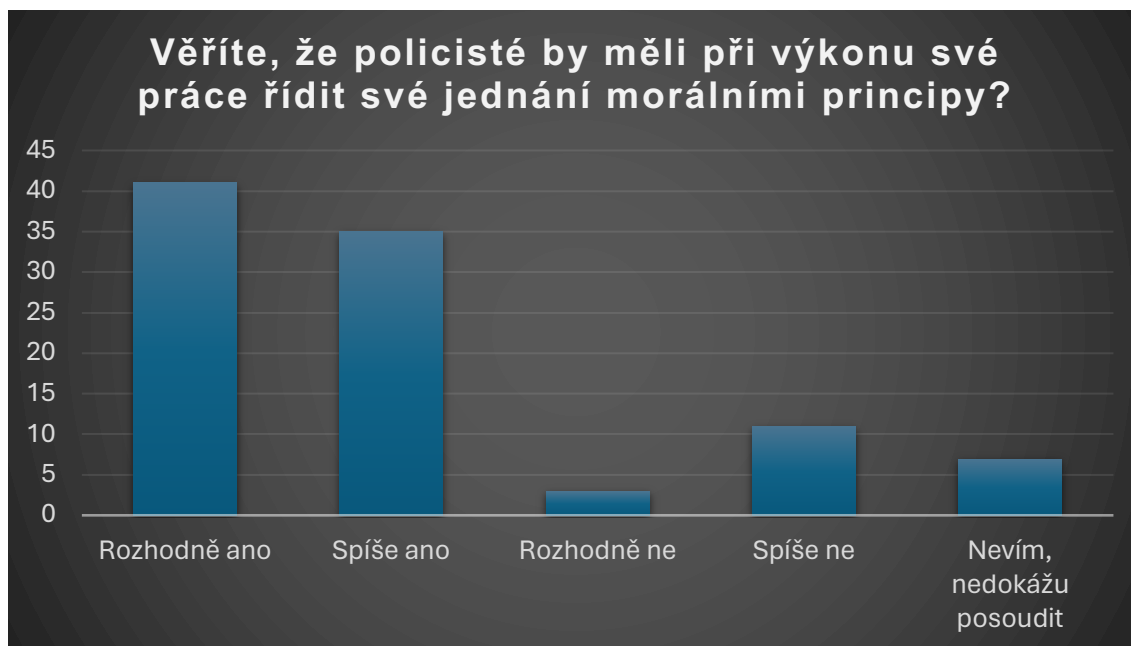
K prověření hypotézy č. 1, která zní: „**Policie ČR se z pohledu veřejnosti řídí morálními hodnotami.**“, využijeme grafy č. 3,4,5,6, a 7. Graf č. 3 se zabýval otázkou morálních hodnot a právních předpisů a zda se tyto dvě sféry podle respondentů kryjí. Je evidentní, že převládá spíše názor, že policisté jsou vystaveni situacím, kde se morální hodnoty často kryjí s právními předpisy. Jak jsme si již řekli, příslušníci policie jsou mnohokrát vystaveni situacím, které jsou jak fyzicky, tak i psychicky velmi náročné. V tomto ohledu je na rozhodování policistů vyvíjen velký tlak. Graf č. 4 odpovídá na otázku, zda by se policie měla při své práci řídit morálními principy. 41 respondentů si myslí, že by rozhodně policisté své jednání měli řídit na základě morálních principů. Pouze malé množství respondentů si myslí, že nikoliv. Celkově 14, z čehož 11 odpovědělo na otázku spíše ne a 3 rozhodně ne. Graf č. 5 se zabývá otázkou vzdělávání a výcviku. V tomto ohledu jsou výsledky nejednoznačné. Ačkoliv 38 respondentů zvolilo, že policie spíše není podrobena dostatečnému výcviku v oblasti etiky a morálky, 30 respondentů naopak zastává názor, že policie disponuje adekvátním výcvikem v dané oblasti. Vzhledem k téměř stejnému počtu nelze konstatovat jednoznačný výsledek. Graf č. 6 se věnuje etickému kodexu a jeho dodržování ze strany policie. 56 respondentů řeklo, že policie spíše dodržuje etický kodex v rámci své práce, ovšem je potřeba zmínit, že se 21 respondentů vyjádřilo, že podle nich policie tento kodex spíše nedodržuje, což mi přijde do jisté míry zajímavé. S otázkou dodržování etického kodexu je spojena i následující otázka, která se zabývá pokyny ze strany nadřízeného, které jsou s ním v rozporu. Jak můžeme vidět na grafu č. 7, respondenti reprezentující veřejnost si myslí, že by policista měl spíše etický kodex dodržovat v určitých případech, ačkoliv je to v rozporu s pokyny nadřízeného.

Na základě těchto zjištění můžeme konstatovat, že z pohledu veřejnosti by měla a do jisté míry i dodržuje morální principy a výkon své práce těmito principům značně podrobuje. Jedinou odchylkou od tohoto názoru byla otázka zabývající se výcvikem, kde ovšem výsledky ano, a ne byly téměř totožné. Z hlediska hypotézy

č. 1 můžeme říct, že podle občanů Policie ČR dodržuje morální hodnoty a řídí mravními principy. Díky tomu můžeme hypotézu č. 1 verifikovat.

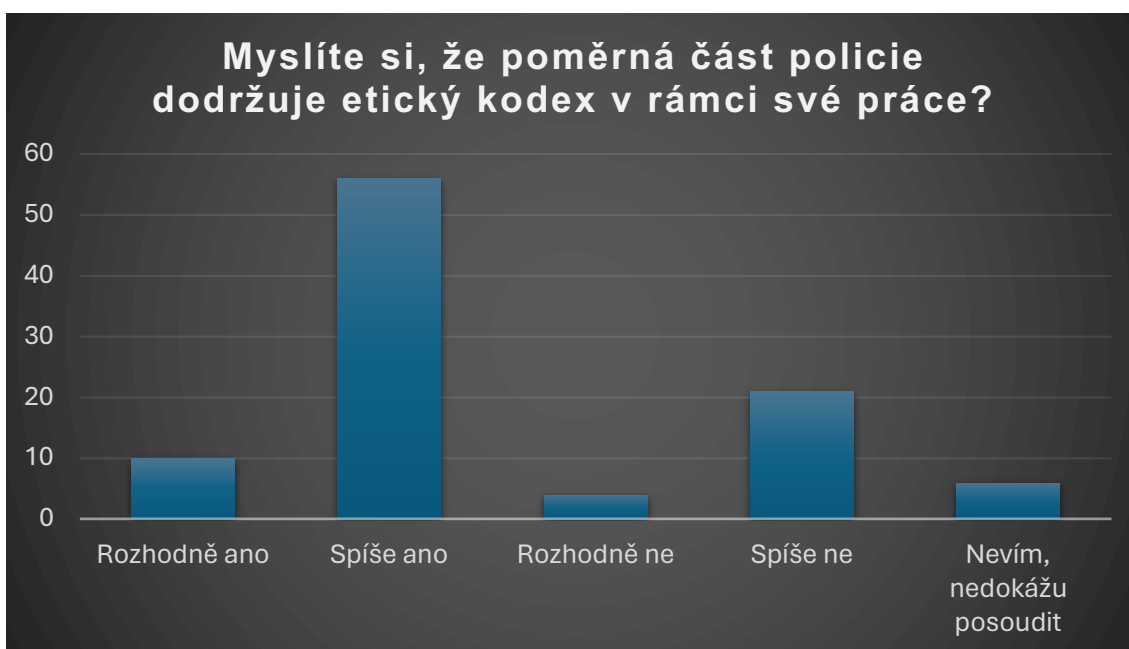
Graf č. 3 – Otázka č. 3. (Zdroj: Vlastní zpracování.)

Graf č. 4 – Otázka č. 4. (Zdroj: Vlastní zpracování.)

Graf č. 5 – Otázka č. 5. (Zdroj: Vlastní zpracování.)

Graf č. 6 – Otázka č. 6. (Zdroj: Vlastní zpracování.)

Graf č. 7 – Otázka č. 7. (Zdroj: Vlastní zpracování.)

K vyhodnocení hypotézy č. 2, která zní: „**Veřejnost má důvěru v policii a její práci.**“, využijeme grafy č. 9, 12, 14 a 15. Graf č. 9 se zabývá policejní spoluprací s veřejností v rámci budování důvěry v komunitě. Z hlediska výsledků je zřejmé, že respondenti zastávají názor, že by policie měla být schopna spolupracovat s veřejností a působit důvěryhodně. 68 respondentů odpovědělo rozhodně ano, 27 respondentů zvolilo spíše ano a pouze 2 respondenti s tímto názorem nesouhlasili. Graf č. 12 se věnuje otázce transparentnosti ze strany policie vůči veřejnosti. Zde opět převyšuje názor, že policie je dostatečně transparentní v rámci své policejní práce, ačkoliv se zde záporně vyjádřilo již větší množství respondentů. Celkem 30 respondentů si myslí, že tato transparentnost není dostatečná, z toho 20 zvolilo spíše ne a 10 rozhodně ne. V rámci důvěry je důležité, aby celá policejní instituce vystupovala důvěryhodně, a proto je důležité, aby i vystupování policistů uvnitř bylo bezúhonné a šlo příkladem veřejnosti. Tomuto tématu se věnuje graf č. 14, kde 20 respondentů uvedlo, že tuto problematiku nejsou schopni posoudit. Vychází to asi i z faktu, že samy nejsou součástí policie. Ovšem 30 respondentů uvedlo, že si myslí, že policista spíše nezasáhne vůči protizákonnému jednání svých kolegů a 27 respondentů naopak věří, že jedinec zasáhne. V tomto ohledu jsou výsledky téměř stejné, a proto je obtížné vyvodit nějaký konkrétní výsledek, ačkoliv se občané spíše přiklání

k negativnímu kontextu. Graf č. 15 se zabýval názorem veřejnosti na otevřenou kontrolu a dohled vůči policii ze strany veřejnosti a nezávislých orgánů. V tomto směru respondenti spíše s touto otevřenou kontrolou souhlasí. 42 z nich vybralo spíše ano a 29 rozhodně ano.

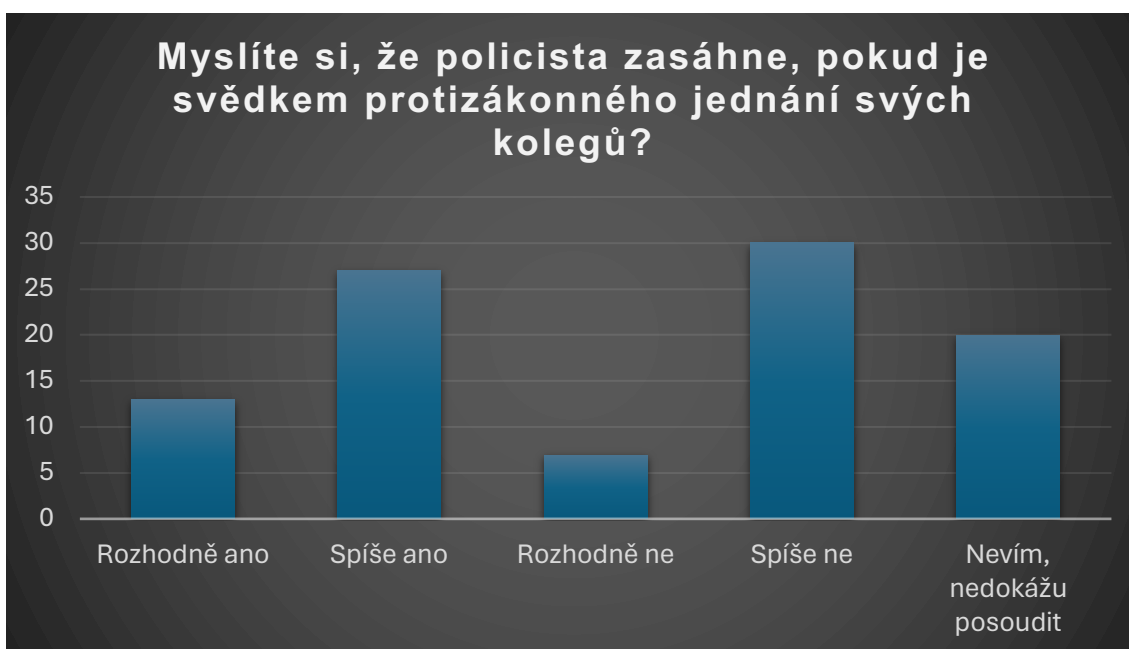
Na základě těchto výsledků můžeme hypotézu č. 2. také verifikovat. Jediné negativum, které je zde spatřováno je důvěra v rámci vztahů uvnitř organizace. Co se týče samotné policejní práce, při které policisté přichází do kontaktu s veřejností, je vnímána pozitivně a občané práci policistů důvěřují a věří, že je pro společnost prospěšná.

Graf č. 9 – Otázka č. 9. (Zdroj: Vlastní zpracování.)

Graf č. 12 – Otázka č. 12. (Zdroj: Vlastní zpracování.)

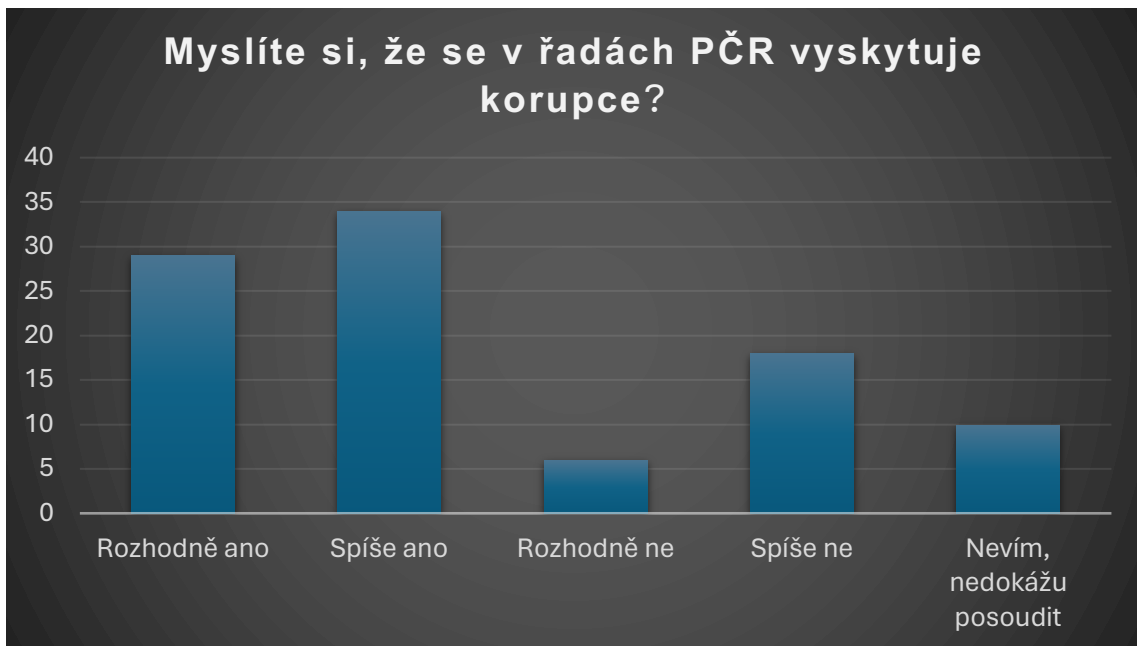

Graf č. 14 – Otázka č. 14. (Zdroj: Vlastní zpracování.)

Graf č. 15 – Otázka č. 15. (Zdroj: Vlastní zpracování.)

Nyní se budeme věnovat hypotéze č. 3, která zní: **„Policie ČR není vnímána veřejností jako zkorumpovaná instituce.“** K zhodnocení této hypotézy vyžijeme graf č. 13. Zde se 29 respondentů vyjádřilo, že si rozhodně myslí, že ve sféře policie vyskytuje korupce a 34 respondentů vybralo spíše ano. 18 respondentů má opačný názor a myslí si, že se spíše korupce u policie nevyskytuje a 6 z nich uvedlo, že se rozhodně korupce u policie nevyskytuje. Na základě toho můžeme konstatovat, že tato hypotéza je neplatná, protože většina respondentů se klaní k názoru, že v policii se v nějaké míře a podobě korupce objevuje. Což opět přispívá k názoru, který jsme zjistili již s předchozí hypotézou, a to, že veřejnost nemá důvěru v policii v rámci její vnitřní organizace.

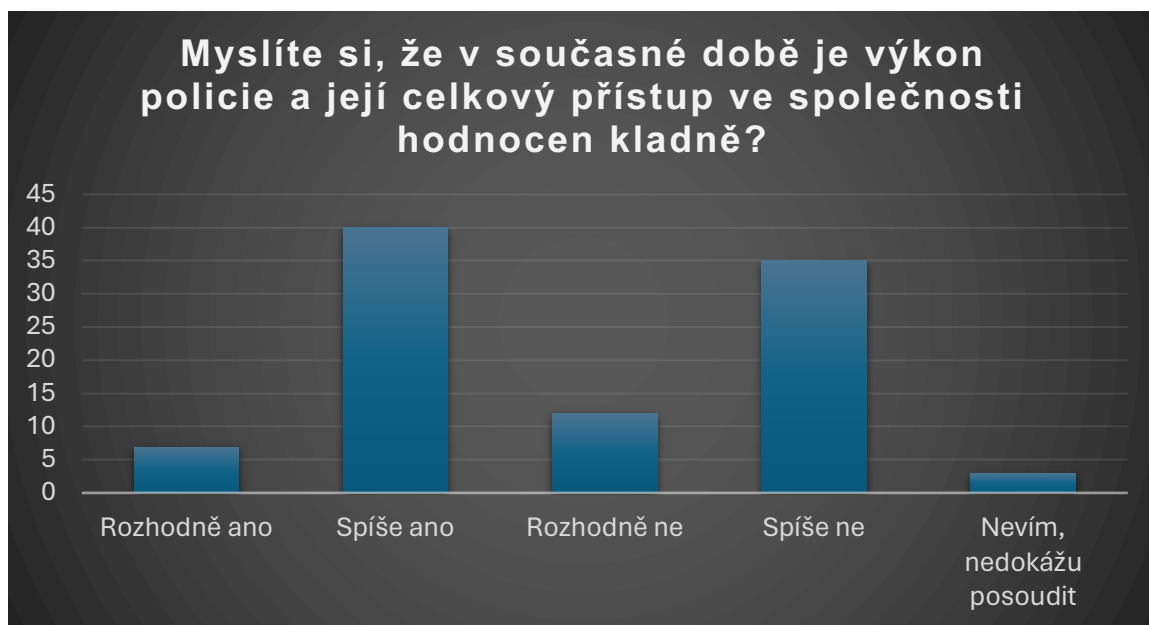
Graf č. 13 – Otázka č. 13. (Zdroj: Vlastní zpracování.)

Poslední hypotéza č. 4, která zní: „**Policejní práce je hodnocena občany pozitivně.**“, se budeme snažit vyhodnotit s pomocí grafů č. 8, 10 a 11. Graf č. 8 se věnuje otázce diskriminace, zde si 41 respondentů myslí, že policie je vždy spravedlivá a nečiní jakoukoli formu diskriminace, což je velmi pozitivní zjištění, které přispívá i hypotéze č. 2, kde se opět ukazuje důvěra veřejnosti v policejní práci. V rámci společenského vnímání výkonu a přístupu policie panují rozporuplné názory. To ostatně potvrzuje i graf č. 10, kde 40 respondentů zastává názor, že společnost hodnotí policii v tomto ohledu spíše kladně, naopak 35 respondentů si myslí, že spíše ne. V tomto směru se potvrzují protichůdné názory, které zde panují. K této situaci do značné míry přispívají média, ve kterých neustále slýcháme o negativním společenském vnímání, ovšem zda se jedná opravdu o pravdivé skutečnosti, to nelze jednoznačně potvrdit. Posledním tématem je přiměřenost policejních zásahů. Na základě grafu č. 11 můžeme říct, že přiměřenost policejních postupů je podle většiny respondentů přiměřená. 48 respondentů si myslí, že spíše ano, 16 respondentů je pro rozhodně ano a pouze 24 respondentů nezastávají tento názor, což je dalším pozitivním úkazem a do jisté míry to potvrzuje, že vystupování médií vůči policejním zásahům nejsou vždy opodstatněná. Na základě zjištění můžeme hypotézu č. 4 verifikovat, protože společenské ladění je ze strany veřejnosti spíše pozitivní. Stejně jako policejní

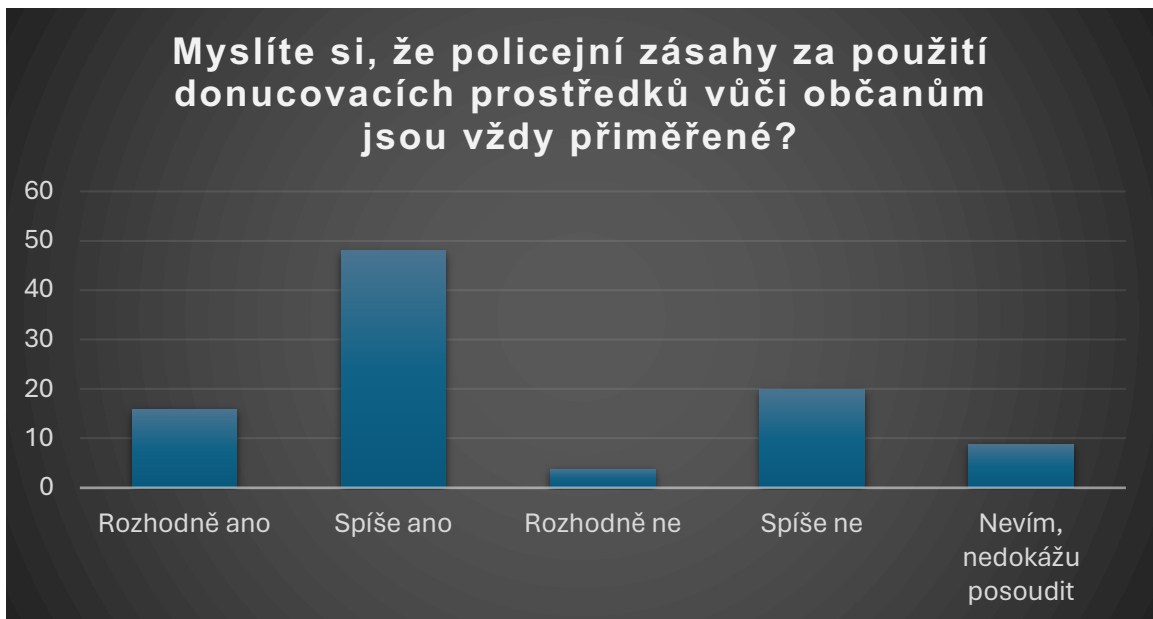
práce, která je vnímána také v dobrém světle a svědčí to i o profesionálním přístupu k policejní práci a k jejímu výkonu.

Graf č. 8 – Otázka č. 8. (Zdroj: Vlastní zpracování.)

Graf č. 10 – Otázka č. 10. (Zdroj: Vlastní zpracování.)

Graf č. 11 – Otázka č. 11. (Zdroj: Vlastní zpracování)

Pokud bychom toto šetření měli celkově zhodnotit, můžeme konstatovat, že veřejné mínění, které se také do jisté míry týká morálních hodnot a principů a které by policisté měli dodržovat, je hodnoceno kladně. Policie v rámci České republiky zastává morální hodnoty, které vyplývají z etického kodexu a svůj výkon vykonává ve vysoké míře profesionality a přiměřenosti. Jediným negativem, které můžeme pozorovat je hodnocení ze strany občanů v rámci interních záležitostí v rámci policejní subkultury, zejména pak korupce a protizákonné jednání, které je podle občanů zametáno pod koberec. V tomto ohledu bych řekla, že pokud srovnáme morální hodnoty u policie v ČR a USA, v americkém prostředí nejsou tyto zásady a hodnoty dodržovány. Stejně jako celková společenská situace, která je v USA bych řekla mnohem vyhraněnější a američtí občané nemají důvěru v policejní systém. To je pozorovatelné zejména na základě událostí posledních let, kdy se setkáváme s vysokou mírou policejní brutality a úmrtími v důsledku policejních zákroků, což se v České republice nijak drasticky neděje. Lze konstatovat, že profesionalita a veškeré morální hodnoty a mravní zásady, které vyplývají z různých etických kodexů a dokumentů, jsou spíše pozorovatelné u Policie České republiky, oproti policii v USA, kde je čím dál více voláno po reformě policie.

Závěr

Cílem práce bylo zmapovat jednotlivé morální hodnoty, které zastává Policie v České republice a které zastává Policie v USA. Stěžejním úkolem bylo tyto dvě roviny srovnat a zjistit, zda jsou hodnoty téměř totožné či nikoli.

Pro pochopení dané problematiky bylo důležité vymezit a vysvětlit všechny pojmy, bez kterých by nebylo možné dané téma komplexněji chápat. Dále se práce věnovala policii a její práci v obecné rovině. Jakými znaky se policie jako skupina vyznačuje, jaké výzvy čekají na policistu během jeho výkonu a jakými morálními hodnotami, by měl policista disponovat. Důležitou částí mé diplomové práce byly samostatné kapitoly o policii v ČR a USA. V každé z kapitol jsme si vymezili základní charakteristiku policie a její strukturu, dále příslušné etické kodexy a další dokumenty a z nich vyplývající morální hodnoty. Závěr práce se věnuje dotazníkovému šetření, který je zaměřen na podmínky v českém prostředí. Cílem tohoto dotazníku bylo získat alespoň minimální přehled o veřejném mínění ve vztahu k policii, morálním hodnotám a její důvěry.

Na základě získaných informací můžeme říct, že v České republice nemá Policie ČR problém s dodržováním morálních hodnot, které se během práce často kryjí s právními předpisy. Totéž se ovšem nedá říct o americké policii, která čím dál více čelí tlaku, jak ze strany veřejnosti, tak i ze strany politiků. V tomto ohledu se podle občanů neklade příliš velký důraz na morální hodnoty, zejména lidský život, profesionální výkon profese či bezúhonnost. Americká policie se potýká s řadou problémů týkající se korupce, policejního násilí a nepřiměřených zásahů, které je díky dnešním kamerám na uniformách policistů snadno dohledatelné a dokazatelné. Na závěr lze konstatovat, že ačkoliv morální hodnoty v obou zemích stojí na stejných demokratických základech je jejich uplatňování a dodržování diametrálně odlišné.

Seznam použité literatury

ANZENBACHER, Arno. *Úvod do etiky*. Přeložil Karel ŠPRUNK. Praha: Academia, 2001, c1994. ISBN 80-200-0917-5.

BÍLEK, Pavel a DUFKOVÁ, Ivana. *Policie a lidská práva*. Praha: Themis, 2000. ISBN 80-85821-94-x.

BOHATÁ, Marie. *Etika a integrita veřejné správy*. Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-3311-6.

DUFKOVÁ, Ivana a ZLÁMAL, Jiří. *Policie a profesní etika se zaměřením na etický kodex Policie České republiky*. Praha: [Střední policejní škola Ministerstva vnitra], 2005. ISBN 80-239-5689-2.

FISCHER, Ondřej. *Profesionalita, ctnosti a etika povolání*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4906-1.

HERZOGO VÁ, Zuzana. *Základy filosofie a profesní etiky*. 3. upr. vyd. Praha: Vydavatelství Policejní akademie České republiky, 1999. ISBN 80-7251-013-4.

NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3.

SLUŠNÝ, Jaromír. *Světové dějiny policie: středověk, novověk*. Praha: Slávy dcera, 2006. ISBN 80-903725-2-x.

Elektronické zdroje

ČESKO. § 52 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - znění od 28. 6. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>.

ALBRECHT, James F.; DE MELO BANDEIRA, Gonçalo S. Police Deviance and Corruption in the United States and in Portugal: Identifying Criminological Trends and Theoretical Explanations [online]. *Revista Jurídica Portucalense*, 2023. Dostupné z: <https://revistas.rcaap.pt/juridica/article/view/25751>.

Etické výzvy policejního povolání [online]. Bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská Univerzita, 2008. Dostupné z: https://dspace.jcu.cz/bitstream/handle/20.500.14390/1786/Candra_M..pdf?sequence=1&isAllowed=y.

HERZOGOVÁ, Zuzana. *Policejní etika* [online]. Praha: Zuzana Herzogová, 2003. ISBN 80-238-9984-8. Dostupné z: <https://ndk.cz/view/uuid:110f51e0-0863-11e6-a611-005056827e51?page=uuid:afd135f0-5a61-11e6-9dd6-5ef3fc9ae867>.

JOHNSON, Terrance A.; COX, III, RAYMOND W. Police ethics: Organizational implications. *Public Integrity*, 2004. Dostupné z: https://www.researchgate.net/profile/Cox-Raymond-2/publication/264120082_Police_Ethics_Organizational_Implications/links/5ad633ef0f7e9b28593839e2/Police-Ethics-Organizational-Implications.pdf.

Law Enforcement Code of Ethics [online]. Theiacp.org. Dostupné z: <https://www.theiacp.org/resources/law-enforcement-code-of-ethics>.

Reakce federální vlády USA na zastřelení Michaela Browna ve Fergusonu, Missouri [online]. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, 2021. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/124796/130299940.pdf?sequence=1>.

Role policisty a etický kodex [online]. Bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská Univerzita, 2007. Dostupné z: https://theses.cz/id/vetk9c/downloadPraceContent_adipldno_5921.

Snahy o federální reformu americké policie během vlády Baracka Obamy a Donalda Trumpa [online]. Bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, 2022. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/176028/130344930.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Standards of Conduct [online]. Theiacp.org. Dostupné z: <https://www.theiacp.org/resources/policy-center-resource/standards-of-conduct>.

Varghese, Dr. John, *Police Structure: A Comparative Study of Policing Models* [online]. Dostupné z: SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1605290> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1605290>.

Vzdělávání policistů jako klíč k jejich profesionalitě [online]. Bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská Univerzita, 2013. Dostupné z: https://dspace.jcu.cz/bitstream/handle/20.500.14390/30034/BP_-_Stejskal_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Seznam příloh

Příloha č. 1.: Dotazník Policie ČR a morální hodnoty.

Přílohy práce

Policie ČR a morální hodnoty

Dobrý den, věnujte prosím chvíli času pro vyplnění dotazníku, který je součástí mé diplomové práce, zabývající se morálními hodnotami u PČR.

1 Vaše pohlaví

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Muž Žena

2 Váš věk

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Do 17 let Od 18 let do 25 let Od 26 let do 35 let Od 36 let do 45 let Nad 45 let

3 Myslíte si, že jsou příslušníci policie často vystavováni situacím, kdy se morální hodnoty kryjí s právními předpisy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rozhodně ano Spíše ano Spíše ne Rozhodně ne Nevím, nedokážu posoudit

4 Věříte, že policisté by měli při výkonu své práce řídit své jednání morálními principy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rozhodně ano Spíše ano Spíše ne Rozhodně ne Nevím, nedokážu posoudit

5 Domníváte se, že policie je podrobena adekvátnímu výcviku v oblasti etiky a morálky?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rozhodně ano Spíše ano Spíše ne Rozhodně ne Nevím, nedokážu posoudit

6 Myslíte si, že poměrná část policie dodržuje etický kodex v rámci své práce?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rozhodně ano Spíše ano Spíše ne Rozhodně ne Nevím, nedokážu posoudit

7 Měli by být policisté zavázáni dodržovat etický kodex i v případě, že je to v rozporu s pokyny nadřízeného?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rozhodně ano Spíše ano Spíše ne Rozhodně ne Nevím, nedokážu posoudit

8 Myslíte si, že policie je vždy spravedlivá a vyhýbá se diskriminaci z jakéhokoli důvodu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rozhodně ano Spíše ano Spíše ne Rozhodně ne Nevím, nedokážu posoudit

9 Souhlasíte s tím, že policie by měla být schopna spolupracovat s veřejností a budovat důvěru v komunitě?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rozhodně ano Spíše ano Spíše ne Rozhodně ne

10 Myslíte si, že v současné době je výkon policie a její celkový přístup ve společnosti hodnocen kladně?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rozhodně ano Spíše ano Spíše ne Rozhodně ne Nevím, nedokážu posoudit

11 Myslíte si, že policejní zásahy za použití donucovacích prostředků vůči občanům jsou vždy přiměřené?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rozhodně ano Spíše ano Spíše ne Rozhodně ne Nevím, nedokážu posoudit

12 Myslíte si, že policie poskytuje dostatečnou transparentnost ohledně svého jednání a rozhodování vůči veřejnosti?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rozhodně ano Spíše ano Spíše ne Rozhodně ne Nevím, nedokážu posoudit

13 Myslíte si, že se v řadách PČR vyskytuje korupce?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rozhodně ano Spíše ano Spíše ne Rozhodně ne Nevím, nedokážu posoudit

14 Myslíte si, že policista zasáhne, pokud je svědkem protizákonného jednání svých kolegů?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rozhodně ano Spíše ano Spíše ne Rozhodně ne Nevím, nedokážu posoudit

15 Souhlasíte s tím, že policie by měla být otevřená kontrole a dohledu veřejnosti a nezávislých orgánů?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Rozhodně ano Spíše ano Spíše ne Rozhodně ne